

მასწავლებელი

მასწავლებლის
პროფესიული
სტანდარტი

წიგნის წაკითხვას
რა უნდა

სასერტიფიკაციო
გამოცდები
პროფესიულ უნარ-ჩვევებში

საქართველოს
ანგარიშობისა და აღზრდის
წარმართვის
საქართველო

ანგარიშობის
აღზრდის
საქართველო

N6, 2009

მასწავლებელი

შურონალი
აბრძელაბს კონკურსს!

აკოლოგიური სწოხიარაბის აბაღაბისთვის

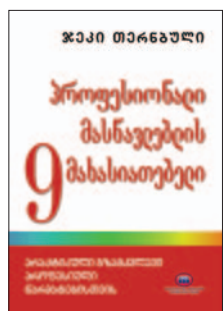
ჩაერთათ კონკურსში! ბაბვიზიარათ თქვანი ბამოსდილაბა!

ბამოგვიგზავნათ ბაკვითილის ბაბბა, თვალსაჩინოაბაბი და სავარჯიშოაბი!

საუკეთესო გაკვეთილების ავტორები სარუქრად მიიღებენ შურონალ „მასწავლებლის“ ერთნლიან ხელმონერას და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ბამოცემების სრულ კომპლექტს!

კონკურსის დასკვნით ეტაბზე სამი საუკეთესო გაკვეთილი ბამოვლინდება.
გაკვეთილების გეგმები შურონალ „მასწავლებლის“ მომდევნო ნომრებში დაიბეჭდება!

საკონკურსო მასალა მოგვანოდათ ქვემოთ მითითებულ მისაბართბა
ან ბამოაგზავნათ ელ.ფოსტის საშუალაბით:

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95, ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტი: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

რედაქტორისგან

როცა თელავის უნივერსიტეტის ტექნიკური კოლეჯის, შემოქმედებითობისა და გამორჩეულობის ხელშეწყობის ინსტიტუტის დამფუძნებლისა და დირექტორის, ერიკა ლანდაუს წერილს „მომავლის განათლება: კითხვების დასმა“ ვეცნობოდი, თავდაპირველად გავიფიქრე, კითხვების დასმა ხომ იოლია, პასუხების გაცემაა-მეთქი რთული. თუმცა, როგორც ვიცით, არც კითხვების დასმისას გვაქვს საქმე მარტივად. შეკითხვების მეშვეობით, ადამი-

ანებს მოქმედებისკენ ვუბიძგებთ, რაც შემდეგ მათ დამატებითი შეკითხვების მოფიქრებასა და პრობლემის არსის, მისი შედეგების უკეთ გააზრებაში ეხმარება.

ჟურნალის ყოველი ახალი ნომრის შედგენისას, ჩვენც ვსვამთ კითხვებს: რა შევთავაზოთ ამ ნომერში მასწავლებლებს? რა იქნება მათთვის უფრო აქტუალური და მნიშვნელოვანი?

ვეცადეთ, თქვენთვის საჭირო რამდენიმე კითხვაზე მოგვეძებნა პასუხი. რა არის ტრენინგი? როგორ უნდა გამოვიყენოთ ის პროფესიული განვითარებისთვის? ამ კითხვებზე პასუხის მოპოვებას პაატა პაპაავა შეეცადა და ტრენინგზე, როგორც პროფესიული განვითარების ეფექტურ საშუალებაზე გვიამბო.

რა არის მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი? რა პრობლემები არსებობს მასთან დაკავშირებით და რა მოლოდინი აქვს მასწავლებელსა და საზოგადოებას მისგან? ამ კითხვებზე პასუხების მოსაპოვებლად, ჟურნალი „მასწავლებელი“ მრგვალი მაგიდის გარშემო შეიკრიბა და თქვენთვის საინტერესო და მნიშვნელოვანი პასუხებიც მოისმინა.

როგორ მოვანყოთ საკლასო გარემო ისე, რომ მოსწავლესა და მასწავლებელს შორის პოზიტიური დამოკიდებულება ჩამოყალიბდეს, როგორ შევქმნათ ისეთი პირობები, რომ პრობლემური ქცევისა და განსაკუთრებული საჭიროების მქონე მოსწავლეებსაც დავეხმაროთ ადაპტაცია-სოციალიზაციაში. ამ კითხვებზე პასუხებს თეა ჭყოიძისგან მოისმენთ.

როგორ მივაღწიოთ სასწავლო შედეგების ხარისხს, რომელიც საგნობრივი პროგრამის სტანდარტით არის გათვალისწინებული? როგორ გავიგოთ, რისი სწავლება შეეძელით; რა არის შეფასება და როგორია მისი შემადგენელი კომპონენტები? ამ კითხვებზე პასუხებიც ამ ნომერში შეგიძლიათ მოიპოვოთ.

როგორ გამოვიყენოთ შესვენება? ამ დროს შეგვიძლია ბავშვებს მნიშვნელოვანი სოციალური უნარ-ჩვევები განვუვითაროთ. შესვენების დროს ხომ მათი მოქმედება თავისუფალი და საკუთარ ინიციატივებზე მინდობილია. როგორ შევუქმნათ მათ უსაფრთხო და პოზიტიური გარემო, თან ისე, რომ შესვენება დასვენებისთვის გამოიყენონ. ამ კითხვების პასუხებსაც აქვე, ამ ჟურნალში ნახავთ.

ვფიქრობთ, ჟურნალის გაცნობისა და წაკითხვის შემდეგ თქვენთვის საჭირო სხვა არაერთ კითხვაზე იპოვით პასუხს.

ისევ ერიკა ლანდაუს მივუბრუნდები. ის მასწავლებლებს ურჩევს, გაკვეთილი შემდეგნაირი შეკითხვებით დაიწყონ: „რა ვიცით ამ თემის შესახებ? რას ფიქრობთ ამ თემაზე?“ ის თვლის, რომ ასეთი მიდგომა გამოიწვევს მოსწავლეს, წინარე ცოდნას გაუაქტიურებს, ან გააცნობს ახალ იდეებს და წახალისებს, დასვას შეკითხვები თემის გარშემო. გაკვეთილი არასოდეს არ უნდა დამთავრდეს **ნერტილით**. გაკვეთილის ბოლოს ყოველთვის უნდა დაისვას შემდეგი შეკითხვა: „გინდათ, ეს თემა უკეთ შეისწავლოთ?“

მეც დავესესხები მას და ვიკითხავ, გინდათ ამ და სხვა თქვენთვის საინტერესო თემებზე ვისაუბროთ? მოგვწერეთ, გვკითხეთ, ვეცადოთ პასუხები ერთად მოვიპოვოთ. კითხვების დასმისა და პასუხების მოპოვების პროცესში, ერთმანეთისთვის უფრო მეტად საჭირო და მნიშვნელოვანი ვიქნებით.

ნატო ინგოროყვა
მთავარი რედაქტორი

მასწავლებელი

N6, 2009

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამომცემა

პროფესიული ჟურნალი „მასწავლებელი“
გამოდის ორ თვეში ერთხელ

რედაქლეტორი:

სოფო გორგოძე
პაატა სირგიძაძე
თამარ მოსიაშვილი
პაატა პაპავა
ნათია ნაცვლიშვილი

მთავარი რედაქტორი:

ნატო ინგოროყვა

რედაქტორი: ირაკლი კაპაბაძე

სტილისტი: ირმა ტაყაიძე

დიზაინი: პისიკ დანელია

ფოტო: ბაბა ბედიანაშვილი

მხატვარი: მამუკა ტყეშელაშვილი

ჟურნალისტიკა:

ბაბა ჩაქარაშვილი, მანანა იაშვილი,
თამარ ფხაკაძე, შოკინა ბურღილაძე,
ალექო ციტიშვილი

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის და „მასწავლებლის“ რედაქციის შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების ცენტრი
მისამართი: თბილისი, 0102
დირექტორი უზნაძის 52
ტელ: (+995 32) 95 13 95
ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ISSN 1987-6149

UDC 371.1
8-374

გამოიწერეთ პროფესიული ჟურნალი

მასწავლებელი

დარეკა:

შპს „ნიმნის სამყარო“: 45 33 79
სს. „მაცნე“: 37 47 49, 22 64 58
„ელპა-სერვისი“: 38 26 73, 28 26 74

ექსპერტი

პაატა პაპავა

6 ტრენინგი, მასწავლებლის პროფესიული განვითარების უმჯობესი საშუალება

ტრენინგი, როგორც პროფესიული განვითარების ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ფორმა ორი ძირითადი მიზნის მიღწევაზეა ორიენტირებული: მასწავლებელთა კომპეტენციების განვითარება პროფესიული სტანდარტით განსაზღვრული მოთხოვნების მიხედვით და მათი მომზადება სასერტიფიკაციო გამოცდისათვის.

ექსპერტი

მანანა გოჭორიშვილი

9 შეფასება და მისი კომპონენტები

თითოეულ მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტაცია თვისობრივად ცვლის შეფასების სისტემასაც. შეფასების საშუალებით განისაზღვრება იმ სასწავლო შედეგების მიღწევის ხარისხი, რომლებიც საგნობრივი პროგრამის სტანდარტით არის გათვალისწინებული.

გამოცდილება

არიკა ლანდაუ

11 მომავლის განათლება: კითხვების დასვა

მასწავლებლის გამოცდილება გვაჩვენებს, რომ კითხვების მეშვეობით სწავლება გაცილებით უფრო რთულია, ვიდრე ფაქტებით. ეს მეთოდი ბავშვების ცნობისმოყვარეობას ზრდის და, შესაბამისად, მათ შეკითხვების დასმისკენ უბიძგებს.

ექსპერტი

თეა ჭყონიძე

14 საკლასო ოთახი - ბარემო და სწავლის მოტივაცია

საინტერესოდ მოწყობილი საკლასო ოთახი სკოლის სასწავლო კლიმატს აუმჯობესებს და პრობლემური ქცევებისა და განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე მოსწავლეებს ადაპტაცია-სოციალიზაციაში ეხმარება.

მოსაზრება

33 ირაკლი პაპაბაძე, ნათია ნაცვლიშვილი შესვენება დასვენებისათვის ანუ როგორ გამოვიყენოთ დასვენება

შესვენებაზე ბავშვებს მნიშვნელოვანი სოციალური უნარები (მეგობრობა, კონფლიქტების მოგვარების უნარი...) უვითარდებათ. ამ დროს ისინი მთლიანად საკუთარი ინიციატივით მოქმედებენ. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ გარემო პოზიტიური და უსაფრთხო იყოს.

გამოცდილება

სოფო გორგოძე

21 რეაბილიტაცია საქართველოსა და მსოფლიოში

რა გავლენას ახდენს რეპეტიტორობა სახელმწიფო განათლების სისტემაზე და რა პოლიტიკას მიმართავს ეს უკანასკნელი. თითოეულ ქვეყანაში რეპეტიტორობის ინსტიტუტი განსხვავებულ პოლიტიკურ, სოციალურ თუ ეკონომიკურ გარემოში ყალიბდება და, შესაბამისად, სხვადასხვანაირ რეაგირებას ითხოვს.

ნოვატორები

მერაბ ლაბაძე

36 ელექტრონული თამაშები განათლებაში. ახალი საშუალო მისაღებობათა

რა არის მასწავლებელთა მოლოდინი სკოლაში ელექტრონული თამაშების გამოყენებასთან დაკავშირებით? ევროპელი მასწავლებლები მიიჩნევენ, რომ „იდეალური“ თამაში უნდა შეიცავდეს ღირებულ შინაარსსა და ინფორმაციას, იყოს ადვილად გასაგები, მორგებადი და გამოყენებადი, ასევე, დიდაქტიკურად კარგად სტრუქტურირებული.

რუბრიკები

მრგვალი მაგიდა

შორენა გურდიაძე

17

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი

მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს პედაგოგთა უმრავლესობა უკვე იცნობს და ხშირად მსჯელობს მასზე. ჩვენი ჟურნალის მორიგი დისკუსიის თემაც სწორედ მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი გახდა. რა პრობლემები არსებობს სტანდარტით გათვალისწინებული მოთხოვნების მიმართ და რა მოლოდინი აქვთ მასწავლებლებს.

21

ხშირად დასმული შეკითხვები

მასწავლებელთა ხშირად დასმულ შეკითხვებს ექსპერტები პასუხობენ.

პრობლემა

ალეკო ცაიტიშვილი

41

წიგნის წაკითხვას რა უნდა

კითხვის სურვილს კომპიუტერი ვერც გააძლიერებს და ვერც შეაფერხებს, ეს სურვილი ადამიანურია და ადამიანში ადამიანის დახმარებით ჩნდება. საქართველოშიც სწავლა-სწავლების პროცესის განახლებაზე ზრუნვა საკლასო გარემოში სწორედ ხალისის, ინდივიდუალური არჩევანის, შემეცნების, ესთეტიკური განცდის კომპონენტების შემოტანას გულისხმობს.

ინტერვიუ

თამარ ფხაკაძე

47

განათლება. თანამედროვე მუზეუმის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტატი

მუზეუმის, როგორც საგანმანათლებლო რესურსის გამოყენებაზე და ეროვნული მუზეუმის საგანმანათლებლო პროგრამებზე ეროვნული მუზეუმის დირექტორი, დავით ლორთქიფანიძე გვესუბრება.

პრობლემა

მანანა იაშვილი

44

მე-12 კლასის სახელმძღვანელო „რთული წიგნი“ და სოფლის მეურნეობის სტანდარტი

მე-12 კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელო მოცემულ კლასში აღნიშნული საგნის ერთადერთი გრიფირებული სახელმძღვანელოა. მისი შემოღებისთანავე, მასწავლებლებს, მოსწავლეებსა და ექსპერტებს შორის განსხვავებული მოსაზრებები გაჩნდა.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

1. როგორ გავხადოთ ისტორიის სწავლება საინტერესო.
2. სიტუაციური ამოცანები მასწავლებლებისათვის – „ლიბო“.
3. პროფესიული უნარ-ჩვევების ტესტი.

25-32

რეკომენ

ბაღაჩიშვილი

50

დუშეთის რაიონის შუაფხოს საშუალო სკოლა

ჟურნალი „მასწავლებელი“ დუშეთის რაიონის, სოფელ შუაფხოს სტუმარია.

პრობლემა

ალეკო ცაიტიშვილი

52

სწავლა მასწავლებელთა - გაჭირვებული მდგომარეობაში

ბოლო პერიოდში ამ პროფილის ბეჭდური მედიისადმი ინტერესი კვლავ იზრდება, რაც გამოწვეულია განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმით, უმაღლეს სასწავლებლებსა თუ საჯარო სკოლებში დანერგილი ახალი სასწავლო პროგრამებითა და გეგმებით.

ინტერვიუ

39

ჟურნალ „მასწავლებლის“ სტუმარია ტალინის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტ საგანმანათლებლო ცენტრის დირექტორი, მარტ ლამპერე.

ნიგნიერი

სოფო კვარნაძე

55

პროექტი „წიგნის მეგობრები“ გრძელდება

პროექტი წიგნის „მეგობრები“, რომელიც თბილისის რამდენიმე სკოლაში განხორციელდა, დედაქალაქში ისევ გაგრძელდება. თუმცა ამ სტატიის მიზანია, კიდევ ერთხელ გიახვოთ „წიგნის მეგობრების“ შესახებ, რათა სკოლებმა, რომლებიც საცდელმა პროექტმა ვერ მოიცვა, მათ შორის რეგიონებშიც, თავიანთი ინიციატივით დაიწყონ მისი განხორციელება.

მასწავლებელთა

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი აგრძელებს მასწავლებელთა დამხმარე მასალების მომზადებას. ამ მიმართულების ფარგლებში, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა, ევროსაბჭოს მხარდაჭერით, გამოსცა 2 წიგნი: „ცხოვრება დემოკრატიულ საზოგადოებაში“ და „მასწავლებელთა კომპეტენციების ჩარჩო“.

ცხოვრება დემოკრატიულ საზოგადოებაში

(სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ – საგაკვეთილო გეგმები ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის საბაზო საფეხურისათვის)

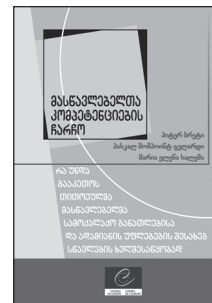
ავტორები: როლფ გოლობი, ტედ ჰუდლესტონი, პიტერ კრაფი, დონ როუვი, უიმ ტაელმანი

მასწავლებელთა კომპეტენციების ჩარჩო

(რა უნდა გააკეთოს თითოეულმა მასწავლებელმა სამოქალაქო განათლებისა და ადამიანის უფლებების შესახებ სწავლების ხელშეწყობად)

ავტორები: პიტერ ბრეტი, პასკალ მომპონტ-გელარდი, მარია ელენა სალმა.

ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციასა და ადამიანის უფლებათა დაცვის სხვა დოკუმენტებზე დაყრდნობით, ევროსაბჭო ცდილობს, განავითაროს საერთო დემოკრატიული და იურიდიული პრინციპები. ამ მიზნით, შემუშავებულია პროგრამა – სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებების შესახებ. აღნიშნული სახელმძღვანელოც სწორედ ამ მიდგომას ასახავს.

სახელმძღვანელო წარმოადგენს მესამე ნაწილს ექვსი წიგნისაგან შემდგარი სერიიდან, რომელიც ეხება სწავლებას დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ. როგორც წიგნის ავტორები თვლიან, სახელმძღვანელო განკუთვნილია მათთვის, ვინც დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ ასწავლის, ამზადებს სახელმძღვანელოებსა თუ სასწავლო პროგრამებს. სახელმძღვანელო, ძირითადად, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის საბაზო საფეხურის მოსწავლეებთან გამოყენებაზეა გათვლილი, ის იმდენად მოქნილადაა აწყობილი, რომ შესაძლებელია მისი მორგება სხვა საფეხურის მოსწავლეთა საჭიროებებზეც.

წიგნი ცხრა თავისაგან შედგება; თითოეული თავი დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების ერთ კონკრეტულ ცნებას ეხება და, დაახლოებით, ოთხ საგაკვეთილო გეგმას მოიცავს. საგაკვეთილო გეგმები შედგება დეტალური ინსტრუქციებისაგან, მოიცავს მოსწავლის სამუშაო ფურცლებსა და დამხმარე მასალას მასწავლებლისათვის. ასე რომ, ეს სახელმძღვანელო სასარგებლო იქნება როგორც დამწყები, ისე პრაქტიკოსი მასწავლებლებისა და მათი ტრენერებისათვის. წიგნში მოყვანილი მასალისა და იდეების გაცნობა გამოცდილი მასწავლებლებისა და სხვა დაინტერესებული პირებისთვისაც არანაკლებ საინტერესო მასალას წარმოადგენს.

ევროსაბჭოს პროგრამას – სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებების შესახებ – ეხმიანება აღნიშნული სახელმძღვანელოც. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ მოსწავლეების ჩართულობასა და აქტიურობაზე მიმართული მიდგომების გამოყენებით, მასწავლებლებს შეუძლიათ, განსაკუთრებული წვლილი შეიტანონ დემოკრატიულ სწავლებაში. სწორედ მასწავლებლებზეა დამოკიდებული დემოკრატიულ მოქალაქეობასა და ადამიანის უფლებების დაცვაზე ორიენტირებული განათლების წარმატება.

მოცემული გამოცემა წარმოადგენს იმ ძირითად კომპეტენციებს, რომლებიც აღწერენ მასწავლებლისათვის აუცილებელ უნარებს დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებების შესახებ სწავლების დასაწერად, კლასში, სკოლასა თუ თემში. ეს კომპეტენციები საერთოა ყველა საგნის მასწავლებლისათვის, როგორც სკოლაში, ისე უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში. სახელმძღვანელო არ არის განკუთვნილი მხოლოდ სამოქალაქო განათლების მასწავლებლებისათვის, მისი გამოყენება ერთნაირი წარმატებით შეუძლია ყველა საგნის მასწავლებელს.

წიგნში წარმოდგენილი 15 კომპეტენცია გაყოფილია 4 ჯგუფად. თითოეული ჯგუფი მოიცავს ინფორმაციას იმ კითხვებისა და საკითხების შესახებ, რომლებსაც მასწავლებლები დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებების სწავლების დაწერგვისას წააწყდებიან.

კომპეტენციათა თითოეული ჯგუფი შეესაბამება ერთ კონკრეტულ თავს, რომელშიც დეტალურადაა აღწერილი კომპეტენციები და მოცემულია მაგალითები. თითოეულ კომპეტენციასთან დაკავშირებით, მკითხველს შეუძლია, გაეცნოს მასწავლებლის განვითარების დიაგრამას.

აქვე, დაინტერესებული მხარეები, განათლების პოლიტიკაზე პასუხისმგებელი პირები, სკოლის დირექტორები და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები გაეცნობიან რესურსებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებების შესახებ სწავლების დასაწერად.

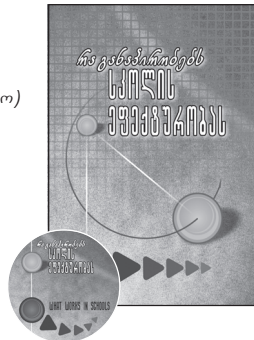
დამხმარე მასალები

სახელმძღვანელოებთან ერთად, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი მასწავლებლებს სასწავლო ფილმებსა და მათ თანმხლებ გზამკვლევებსაც სთავაზობს.

რა განაპირობებს სკოლის ეფექტურობას

(ფილმი და მისი თანმხლები სახელმძღვანელო)

ავტორები: რობერტ ჯ. მარზანო, ჯენიფერ ს. ნორფორდი, მარსია დ' არქანჯელო.

ფილმი და მისი თანმხლები სახელმძღვანელო „რა განაპირობებს სკოლის ეფექტურობას“ 35 წლიანი კვლევების შედეგად მიღებულ გამოცდილებას უზიარებს მასწავლებლებსა და სხვა დაინტერესებულ პირებს. წარმოდგენილი პროგრამის მიზანია, მოკლედ და გასაგებად აღწეროს კვლევის შედეგად გამოვლენილი ის ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენენ მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებაზე.

პროგრამა სამნაწლიანი ფილმისა და ტრენერების სახელმძღვანელოსგან შედგება. ტრენერების სახელმძღვანელო მოიცავს ტრენინგის გრაფიკსა და აქტივობებს ექვსივე სამუშაო სემინარისთვის (ორი სამუშაო სემინარი თითოეულ ფილმზე), ასევე, დამატებით საკითხავ მასალას, საპრეზენტაციო პლაკატებსა და სხვა რესურსებს.

პროგრამაში განხილულია ის სამი ძირითადი ფაქტორი, რომელიც გავლენას ახდენს მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებაზე. ესენია:

- სკოლის წარმატების განმსაზღვრელი ფაქტორები;
- მასწავლებლის წარმატების განმსაზღვრელი ფაქტორები;
- მოსწავლის წარმატების განმსაზღვრელი ფაქტორები.

სკოლის წარმატების განმსაზღვრელ ფაქტორებს შორის განხილულია სასკოლო პოლიტიკა და სკოლის მასშტაბით დადგენილი ნორმები. ამ კატეგორიის ქვეშ ერთიანდება, მაგალითად, სავალდებულო და განხორციელებადი სასწავლო გეგმა და თანამშრომელთა პროფესიონალიზმი და კოლეგიალობა. მასწავლებლების წარმატების განმსაზღვრელ ფაქტორებს შორის განხილულია ის სფეროები, რომელთაც მასწავლებელი ინდივიდუალურად განსაზღვრავს და აკონტროლებს. ამ კატეგორიაში გაერთიანებულია ისეთი მაგალითები, როგორებიცაა სწავლების მეთოდების შერჩევა და კლასის მართვის სტილი. მოსწავლის წარმატების განმსაზღვრელი ფაქტორები კი მოიცავს ისეთ სფეროებს, როგორებიცაა, მაგალითად, ოჯახური გარემო და მოსწავლის მოტივაცია.

წარმოდგენილი პროგრამა მიზნად ისახავს, კვლევების შედეგად შემუშავებული რეკომენდაციების საფუძველზე დაეხმაროს მასწავლებლებს სწავლების პროცესის წარმატებით წარმართვაში.

კლასის მართვა: კვლევაზე დაყრდნობით შემუშავებული მეთოდები მასწავლებლისათვის

(ფილმი და მისი თანმხლები სახელმძღვანელო)

ავტორები: რობერტ ჯ. მარზანო, იანა ს. მარზანო და დებრა ჯ. ფიქერინგი

განათლების სფეროში ჩატარებული კვლევების მიხედვით, მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებაზე ყველაზე დიდ ზეგავლენას ახდენს მასწავლებელი. ის, თუ როგორ მართავს მასწავლებელი კლასს, მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს სასწავლო პროცესის ეფექტურობას.

ქცევის მართვა არის საკითხი, რომელსაც ყურადღება როგორც კლასის, ისე სკოლის დონეზე სჭირდება, რადგან კლასის მართვის საერთო სასკოლო პოლიტიკა მასწავლებლებს მოსწავლეთა ქცევის ეფექტურ მართვას მნიშვნელოვნად გაუადვილებს.

წარმოდგენილი პროგრამა მოიცავს სამნაწლიან ფილმსა და სახელმძღვანელოს. ფილმში წარმოდგენილ მასალას აზუსტებს და თეორიული მიმოხილვით ავსებს სახელმძღვანელო, სადაც განხილულია მრავალწლიანი კვლევების შედეგად მიღებული დასკვნები. აღწერილია კვლევებზე დაყრდნობით შემუშავებული მეთოდები, რომლებიც კლასისა და სკოლის მართვას ეხება. აღნიშნული კვლევების საფუძველზე, პროგრამა მასწავლებლებს სთავაზობს რეკომენდაციებს ეფექტური მართვის მთავარი საკითხებისა და სტრატეგიების შესახებ.

წიგნსა და ფილმში დეტალურადაა განხილული ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორიცაა: საერთო სასკოლო წესებისა და პროცედურების დანერგვა, წესებისა და პროცედურების დარღვევებზე რეაგირების ერთვანი ფორმების დადგენა მთელი სკოლის მასშტაბით, მართვის ისეთი სისტემის ჩამოყალიბება, რომელიც ხელს შეუწყობს ძალადობისაკენ მიდრეკილი მოსწავლეების ადრეულ იდენტიფიკაციასა და მათთვის დახმარების აღმოჩენას.

წარმოდგენილი პროგრამა სკოლებსა და მასწავლებლებს საშუალებას აძლევს, უზრუნველყონ მოსწავლეთათვის უსაფრთხო, მოწესრიგებული და კეთილგანწყობილი გარემოს ჩამოყალიბება, რაც გაზრდის სწავლისა და სწავლების ეფექტურობას.

კაკაბა კაკაბაძე

პედაგოგებს გარკვეული ობიექტური მაჩვენებლები სჭირდებათ, რომლებსაც გადაწყვეტილების მიღებისას დაეყრდნობიან. კონკრეტული კრიტერიუმების ფლობა საგრძნობლად გაუადვილებს ნებისმიერ მასწავლებელს იმ პროგრამის შერჩევას, რომელიც მის საჭიროებებს ყველაზე მეტად შეესაბამება.

ტრენინგი, მასწავლებლის პროფესიული განვითარების ეფექტური საშუალება

სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ ბევრ მასწავლებელს არ სჯერა, რომ უკანასკნელი ათწლეულების განმავლობაში მეცნიერულმა კვლევამ პედაგოგის როლი ძირითადად შეცვალა. საუბარია სოციალური მეცნიერებების იმ მიღწევებზე, რომლებმაც სასკოლო პრაქტიკის რეფორმას დაუდო საფუძველი მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში. ის რაც თანამედროვე საკლასო ოთახებში ხდება, საკმაოდ განსხვავდება რამდენიმე ათეული წლის წინ არსებული სიტუაციისგან. ამიტომ მასწავლებელთა უწყვეტი პროფესიული განვითარების მოქნილი მექანიზმის ამოქმედება განათლების სისტემის ერთ-ერთი საკვანძო ამოცანაა.

მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებაში ტრენინგი სულ უფრო პოპულარული ხდება. 2009 წლის განმავლობაში, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების მიმართულებით, რამდენიმე სტრატეგიული ნაბიჯი გადაიდგა. გაზაფხულზე აკრედიტაცია მიენიჭა ათეულობით ტრენინგ-პროგრამას, ხოლო შემოდგომაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ტრენინგები აქტიურ ფაზაში შევიდა. დღეისათვის ტრენინგები გაიარა საქართველოს სკოლების 6000-მდე მასწავლებელმა. მიმდინარე ტრენინგები ორი ძირითადი მიზნის მიღწევაზეა ორიენტირებული:

- მასწავლებელთა კომპეტენციების განვითარება პროფესიულ სტანდარტით განსაზღვრული მოთხოვნების მიხედვით;
- მასწავლებლების მომზადება სასერტიფიკაციო გამოცდისათ-

ვის, რომლის დაწყება 2010 წლისათვის იგეგმება.

სტატიაში შევეცდები, რამდენიმე შეკითხვას ვუპასუხო: როგორ შევუწყოთ ხელი მასწავლებლებს, რათა მათ სწავლისა და განვითარების თეორიაში აღმოჩენილი კანონზომიერებები სკოლის ყოველდღიურ ცხოვრებასა და საკლასო პრაქტიკაში დანერგონ? რა როლი აქვს ტრენინგს მასწავლებლის პროფესიული განვითარების პროცესში? რა კრიტერიუმებით შეიძლება ტრენინგის ხარისხის შეფასება? ამჟამად პროგრამის (და მისი განმახორციელებელი პროვაიდერის) შერჩევა თვით მასწავლებლის გადასაწყვეტია. პედაგოგებს გარკვეული ობიექტური მაჩვენებლები სჭირდებათ, რომლებსაც გადაწყვეტილების მიღებისას დაეყრდნობიან. კონკრეტული კრიტერიუმების ფლობა საგრძნობლად გაუადვილებს ნებისმიერ მასწავლებელს იმ

პროგრამის შერჩევას, რომელიც მის საჭიროებებს ყველაზე მეტად შეესაბამება. სტატია სასარგებლო იქნება იმ პროვაიდერებისთვისაც, რომლებიც არსებული პროგრამების დახვეწას ან ახალი პროგრამების წარდგენას ისახავენ მიზნად.

დავინწყით იმით, რომ პედაგოგები ფორმალური თუ არაფორმალური გზებით იღრმავებენ ცოდნას მოსწავლეების, სასწავლო გეგმის, სწავლების მეთოდებისა და სკოლის ფუნქციონირების შესახებ. ამ კუთხით განსაკუთრებული მნიშვნელობა პრაქტიკული გამოცდილების პედაგოგიურ ანალიზს, ანუ სასწავლო პროცესის კრიტიკულ შეფასებას უნდა მიენიჭოს. პედაგოგიური ესე, საკლასო/სასკოლო კვლევა, ღია გაკვეთილების შეფასება, მასწავლებლის პორტფოლიო ამგვარი ანალიზის ყველაზე გავრცელებული ინსტრუმენტებია. ამდენად, მასწავლებლის პროფესიული განვითარების სხვადასხვა (ფორმალური და არაფორმალური, ინდივიდუალური და გუნდური) ფორმატი არსებობს და ტრენინგი პედაგოგის კომპეტენციების გაუმჯობესების ერთ-ერთი, მაგრამ არა ერთადერთი საშუალებაა.

რამ გამოიწვია ტრენინგის, როგორც საგანმანათლებლო ღონისძიების, პოპულარობა? პირველ რიგში – მეთოდოლოგიამ. ტრენინგი წარმოადგენს ერთგვარ პრაქტიკუმს, რომლის ფარგლებშიც მონაწილეები, საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ახალ ცოდნას იღებენ. მეორე მნიშვნელოვანი მიზეზი ისაა, რომ სატრენინგო კურსები გაცილებით ხანმოკლე პერიოდს მოიცავს, ვიდრე აკადემიური პროგრამები.

ტრენინგი კომპეტენციების „ტრანსფერზე“ ორიენტირებული, რაც ახლად ათვისებული ცოდნისა და

უნარების სამუშაო გარემოში სწრაფად გადატანას გულისხმობს.

ეფექტური ტრენინგი ორიენტირებულია:

- მონაწილეების მიერ აქტუალური, კონკრეტული კომპეტენციების (ცოდნა, უნარები, დამოკიდებულებები) გამომუშავებაზე და/ან განმტკიცებაზე;
- მონაწილეთა აქტიურ სწავლასა და ურთიერთქმედებაზე (ე. წ. ინტერაქციაზე);
- „ავთენტურ“, ანუ რეალურ სამუშაო სიტუაციებთან მაქსიმალურად მიახლოებულ სწავლაზე;
- მუდმივ რეფლექსიასა და თვითშეფასებაზე.

ტრენინგ-პროგრამის ეფექტურობა მრავალი მახასიათებლის მიხედვით შეიძლება შეფასდეს. პროგრამების აკრედიტაცია სწორედ მათი ხარისხის შეფასებას ისახავს მიზნად. აქ ეფექტური ტრენინგის რამდენიმე საკვანძო მახასიათებელს გამოვყოფთ:

1. პროგრამა რეალურად უნდა პასუხობდეს მასწავლებელთა საჭიროებებს;
2. პროგრამას უნდა უძღვებოდეს მწვრთნელი, რომელიც ფლობს ზრდასრულთა განათლებისა და სასკოლო პედაგოგიურ კომპეტენციებს;
3. პროგრამა უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ადეკვატური სასწავლო მასალითა და რესურსებით.

ქვემოთ თითოეულ კომპონენტს ცალ-ცალკე მიმოვიხილავთ.

1. რამდენად პასუხობს პროგრამა მასწავლებლის საჭიროებებს?

ტრენინგ-პროგრამა აუცილებლად უნდა პასუხობდეს მონაწილეთა საჭიროებებს. სასურველია, მასწავლებელს იმთავითვე მიენოდოს ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რისთვის ტარდება ტრენინგი, რა მოლოდინები აქვთ ტრენინგის დამკვეთებსა და მომხმარებლებს (ანუ განათლების სისტემის შესაბამის უწყებებსა და თავად მონაწილეებს).

როცა ტრენინგი კონკრეტულ საჭიროებებს პასუხობს, გაცილებით მკაფიოდ იკვეთება, თუ რა კომპეტენციებს უნდა მიაღწიონ მონაწილეებმა, რა ეცოდინებათ და რას შეძლებენ მისი დასრულების შემდეგ. მასწავლებლების ტრენინგში მონაწილეობას, ძირითადად, მოსალოდნელი სასერთიფიკაციო გამოცდა განაპირობებს, რაც პედაგოგობის უფლების შენარჩუნების, ანუ კარიერაში დარჩენის ერთგვარი პირველადი გარანტიაა.

2. ვინ არის პროგრამის მწვრთნელი და რამდენად ფლობს იგი ტრენინგის მომზადებისა და ჩატარებისათვის საჭირო კომპეტენციებს?

ტრენინგის ხარისხს მწვრთნელის გამოცდილება და უნარები განაპირობებს. დღეს მასწავლებელთა მწვრთნელობა ერთგვარ დამოუკიდებელ პროფესიულ მიმართულებად ჩამოყალიბდა, რასაც განათლების სივრცეში მიმდინარე მოვლენებმაც შეუწყო ხელი. მასწავლებელთა ტრენინგმა, როგორც ინოვაციური მეთოდიკისა და პრაქტიკის დანერგვის საშუალებამ, 1990-იანი წლებიდან ახალი მასშტაბი შეიძინა. არაერთი საერთაშორისო პროგრამის ფარგლებში მომზადდნენ მწვრთნელები, რომელთა გამოცდილება დღეს უკვე საერთაშორისო

სტანდარტებს აღწევს. თუმცა ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ გამოცდილი მწვრთნელების რაოდენობა ჯერ კიდევ არ არის საკმარისი, რაც გარკვეულ სირთულეებს ქმნის პროფესიული განვითარების პროგრამების განხორციელების კუთხით.

აქ ვისაუბრებთ მწვრთნელის მუშაობის 5 საკვანძო ასპექტზე, რომელიც მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს ტრენინგის ეფექტურობას. თუ ტრენინგი ქვემოთ დასმულ შეკითხვებზე დადებითი პასუხების გაცემის შესაძლებლობას იძლევა, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მწვრთნელი პროდუქტულ სასწავლო პროცესს უძღვება.

პოზიტიური სასწავლო კლიმატის შექმნა და შენარჩუნება.

რამდენად ქმნის მწვრთნელი ურთიერთალიარებასა და ურთიერთდაფასებაზე ორიენტირებულ გარემოს? გრძნობთ თუ არა, რომ მწვრთნელი პატივისცემით გეპყრობათ და ზრუნავს თქვენი მოტივაციისა და განწყობის ამაღლებაზე?

მიზნების განსაზღვრა და მისაღწევი შედეგების შეხსენება.

რამდენად მკაფიოდ და რეგულარულად გადასცემს მწვრთნელი მონაწილეებს სესიის მიზნებსა და მისაღწევ შედეგებს? ნათლად გაქვთ წარმოდგენილი, რას უნდა მიაღწიოთ ტრენინგში მონაწილეობის შედეგად? რას ისწავლით და აითვისებთ თითოეულ სესიაზე? არის თუ არა სესიების შინაარსი პირდაპირ დაკავშირებული მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტთან და ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნებთან?

სასწავლო პროცესის მონხრეგება. მკაფიოდ არის თუ არა

ჩამოყალიბებული ტრენინგის გეგმა და განრიგი? არის თუ არა მონხრეგებულად მონყობილი აუდიტორია? გრძნობთ თუ არა, რომ მწვრთნელი იცავს ტრენინგის განრიგს და მის მიერ ორგანიზებული აქტივობები დროულად იმართება?

სწავლება და სწავლა.

მიმართავს თუ არა მწვრთნელი მონაწილეთა გამოცდილების გააქტიურებას, ცდილობს თუ არა თქვენს დაინტერესებასა და ნახალისებას თითოეული სესიის დასაწყისში? იყენებს თუ არა თვალსაჩინოებებსა და სხვა სასწავლო მასალას? გეძლევათ თუ არა შეკითხვების დასმის, იდეებისა და მოსაზრებების თავისუფლად გამოთქმის საშუალება? იღებთ მკაფიო ინსტრუქციას ამა თუ იმ სასწავლო ამოცანის შესასრულებლად? გინევთ თუ არა მრავალფეროვან სასწავლო აქტივობებში მონაწილეობის მიღება, ნყოვრლებსა და მცირე ჯგუფებში მუშაობა? მოსდევს თუ არა ტრენინგის ძირითად აქტივობებს შეჯამება და სწავლის შედეგის ანალიზი?

უყოკავშირი და შეფასება.

იღებთ თუ არა კომენტარებსა და რჩევებს სასწავლო პროცესის მსვლელობისას? გეხმარებათ თუ არა მწვრთნელთან ურთიერთობა საკუთარი მიღწევების შეფასებაში?

არის თუ არა პროგრამა უზრუნველყოფილი სასწავლო მასალითა და სხვა რესურსებით?

ეფექტური ტრენინგისათვის სასწავლო მასალას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს. მონაწილე უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მრავალფეროვანი თვალსაჩინოებებითა და მასალით, რომელიც მას შემდგომში

დამოუკიდებელი მუშაობისათვის გამოადგება.

დასკვნის სახით, შეიძლება ითქვას, რომ ტრენინგი, როგორც პროფესიული განვითარების ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ფორმა, ფართოდ იკიდებს ფეხს განათლების სფეროში. მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის მიერ წარმოებული მონიტორინგი ცხადყოფს, რომ პედაგოგთა დაინტერესება მოსალოდნელზე მაღალია და მათი უმრავლესობა ტრენინგის ხარისხით კმაყოფილია. ასევე, მაღალია იმ მასწავლებლების დაინტერესება, რომლებმაც 2009 წლისთვის ვერ მოახერხეს მისი გავლა. მონაწილეთა მიერ ტრენინგის ობიექტურად შეფასება რამდენიმე თვალსაზრისით არის მნიშვნელოვანი. პირველ რიგში, თავად მონაწილე აცნობიერებს საკუთარ მიღწევებსა და სამომავლო საჭიროებებს. ამ დროს ცხადად იკვეთება როგორც პროფესიული სტანდარტის მოთხოვნები, ისე კარიერული ზრდის ორიენტირები. გარდა ამისა, შეფასებას იყენებენ მწვრთნელები და პროვაიდერები პროგრამების გაუმჯობესებისა და განახლებისათვის. მონაწილეების გამომხატურება და მისი ანალიზი მნიშვნელოვნად გვეხმარება მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების სისტემის გაძლიერებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღებაში. ამიტომ ტრენინგის მონაწილე მასწავლებლებს ვთხოვთ, გულისყურით შეავსონ შეფასების კითხვარები და არ მოერიდონ კრიტიკული შენიშვნების გამოთქმას, რაც ტრენინგების ხარისხის გაუმჯობესების წინაპირობაა.

ზეფასება

და მისი კომპონენტები

ახალმა ეროვნულმა სასწავლო გეგმამ სწავლებაში გარკვეული ცვლილებები გამოიწვია. მათ შორის უპირველესი ის არის, რომ „საგანმანათლებლო პროცესის ცენტრში დგას მოსწავლე და მიღწეული შედეგი (ერ. სასწ. გეგმა, გვ. 6)“.

მნიშვნელოვანია არა იმდენად ის, თუ რის სწავლებას ცდილობს მასწავლებელი, არამედ ის, თუ რა ისწავლა მოსწავლემ.

მანანა ბოჭორიშვილი

თითოეულ მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირება თვისობრივად ცვლის შეფასების სისტემასაც. შეფასების საშუალებით განისაზღვრება იმ სასწავლო შედეგების მიღწევის ხარისხი, რომლებიც საგნობრივი პროგრამის სტანდარტით არის გათვალისწინებული.

ეროვნული სასწავლო გეგმის თვისობრივი სიახლე, რომელიც საგნობრივი პროგრამების სტანდარტებს საფუძვლად დაედო, არის ის, რომ „სწავლა ნიშნავს ინფორმაციის დაგროვებას, უნარ-ჩვევებისა და დამოკიდებულების განვითარებას (ერ. სასწ. გეგმა, გვ. 6)“.

გთავაზობთ ძველი და ახალი საგნობრივი პროგრამის შედარებას სქემის სახით:

ძველი პროგრამით მუშაობისას მხოლოდ გადაცემული ცოდნა ფასდებოდა და მისი ოდენობა იზომებოდა, ანუ **მხოლოდ ერთი ნიშანი იწერებოდა**. ახალი საგნობრივი პროგრამები კი სტანდარტით გათვალისწინებული შედეგების მიღწევაზეა ორიენტირებული.

აქედან გამომდინარე, დღეს არა მხოლოდ ცოდნა ფასდება, არამედ უნარ-ჩვევები და განწყობა-დამოკიდებულებებიც. ამგვარად, **ერთ-კომპონენტური (ნიშნით) შეფასება არასაკმარისი აღმოჩნდა და იგი მრავალკომპონენტური შეფასებით შეიცვალა**.

ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმის საგნობრივი პროგრამის მისაღწევი შედეგები მოიცავს: ცოდნას; უნარ-ჩვევებს; დამოკიდებულებას.

ეროვნული სასწავლო გეგმის თვისობრივი სიახლე, რომელიც საგნობრივი პროგრამების სტანდარტებს საფუძვლად დაედო, არის ის, რომ „სწავლა ნიშნავს ინფორმაციის დაგროვებას, უნარ-ჩვევებისა და დამოკიდებულების განვითარებას (ერ. სასწ. გეგმა, გვ. 6)“

საგანი	ძველი პროგრამა	ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმის საგნობრივი პროგრამა
მათემატიკა	რიცხვის პროცენტები	მოსწავლე ანგარიშისას იყენებს პროცენტის კავშირს რიცხვის ნაწილებთან, პოულობს მოცემული რიცხვის პროცენტს, ხსნის შებრუნებულ ამოცანას.
	ცოდნა	ცოდნა+უნარ-ჩვევა+დამოკიდებულება

გაკვეთილების სასწავლო მიზნები მასწავლებელმა სწორედ ამის გათვალისწინებით უნდა განსაზღვროს.

გთავაზობთ რამდენიმე მაგალითს:

არის მოცემული, იმდენი შეფასების კრიტერიუმი საჭირო.

ასეთი მიდგომა საშუალებას აძლევს პედაგოგს (შემფასებელს), თითოე-

II ეტაპი: გაკვეთილის სასწავლო მიზნიდან გამომდინარე, შეფასების კრიტერიუმების ჩამოყალიბება:

საგანი	სასწავლო მიზანი კვალი პროგრამის მიხედვით	სასწავლო მიზანი ახალი პროგრამის მიხედვით
ბიოლოგია	ეკოსისტემაში არსებული ურთიერთობის ფორმები	მოსწავლეს მოჰყავს მაგალითები და აღწერს ეკოსისტემაში არსებულ ურთიერთობის ფორმებს.
მათემატიკა	პროცენტის კავშირი რიცხვის ნაწილებთან	მოსწავლე ანგარიშისას იყენებს პროცენტის კავშირს რიცხვის ნაწილებთან, პოულობს მოცემული რიცხვის პროცენტს, ხსნის შებრუნებულ ამოცანას.

რა კავშირი არსებობს სასწავლო მიზანსა და შეფასებას შორის?
გაკვეთილის ბოლოს გაკვეთილის სასწავლო მიზანი მოსწავლის ცოდნასა და უნარ-ჩვევებში აისახება, რომლებიც შეფასების საშუალებით იზომება.

როგორ უნდა გაიზომოს შედეგი?
სწორედ ამისათვის არის საჭირო შეფასების კრიტერიუმები.

რის მიხედვით ყალიბდება შეფასების კრიტერიუმები?
გაკვეთილის სასწავლო მიზნის შესაბამისად.

ული ოპერაცია/მოქმედება შეუფასოს მოსწავლეს და დაუკონკრეტოს, რა როგორ გააკეთა. ეს პროცესი კრიტერიუმების დონეებზე დაშლის გზით ხორციელდება.

I ეტაპი: გაკვეთილის სასწავლო მიზნის ჩამოყალიბება ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით

საგანი: მათემატიკა
კლასი: VII
ეროვნული სასწავლო გეგმის საგნობრივი პროგრამის შედეგი: 2

გაკვეთილის სასწავლო მიზანი:
ანგარიშისას მოსწავლე იყენებს პროცენტის კავშირს რიცხვის

1. მოსწავლე ანგარიშისას იყენებს პროცენტის კავშირს რიცხვის ნაწილებთან;
2. პოულობს მოცემული რიცხვის პროცენტს;
3. ხსნის შებრუნებულ ამოცანას.

III ეტაპი: გაკვეთილის სასწავლო მიზნიდან გამომდინარე, შეფასების კრიტერიუმების გამოყენებით, შეფასების რუბრიკის შექმნა.

რუბრიკის დანიშნულებაა, განუსაზღვროს მოსწავლეს ესა თუ ის ქულა და დონეების გამოყენებით, განუმარტოს მას, როგორ დააგროვებ იგი. ასე შედგენილი შეფასების რუბრიკა საუკეთესო საშუალებაა არა მხოლოდ მოსწავლეებისთვის, არამედ მასწავლებლისთვისაც. შეფასების შედეგები საშუალებას აძლევს პედაგოგს, გააანალიზოს, რამდენად მიაღწია გაკვეთილის სასწავლო მიზანს. იმისათვის, რომ განმსაზღვრელი შეფასება ღია და გამჭვირვალე იყოს, სასურველია, მასწავლებელმა შეფასების რუბრიკები გამოიყენოს.

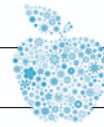
გთავაზობთ შეფასების რუბრიკას:

გაკვეთილის სასწავლო მიზანი	შეფასების კრიტერიუმები
მოსწავლე ანგარიშისას იყენებს პროცენტის კავშირს რიცხვის ნაწილებთან, პოულობს მოცემული რიცხვის პროცენტს, ხსნის შებრუნებულ ამოცანას.	1. მოსწავლე ანგარიშისას იყენებს პროცენტის კავშირს რიცხვის ნაწილებთან. 2. მოსწავლე პოულობს მოცემული რიცხვის პროცენტს. 3. მოსწავლე ხსნის შებრუნებულ ამოცანას.

როგორც ხედავთ, შედეგების გასაზომად, სასწავლო მიზანში რამდენი „ზმნა“, მოქმედება, ოპერაციაც

ნაწილებთან, პოულობს მოცემული რიცხვის პროცენტს, ხსნის შებრუნებულ ამოცანას.

მოგავლის განათლება: კითხვების დასმა

შესავალი

ბავშვობის ადრეულ ასაკში კონტაქტისა და კომუნიკაციის დამყარების მცდელობები, უმეტესწილად, შეხებით იწყება, რის მეშვეობითაც ბავშვი საკუთარ „მე“-ს გარემოსგან განასხვავებს და, ამავდროულად, კონტაქტს ამყარებს მასთან. როდესაც ბავშვს საშუალებას ვაძლევთ, უსუნოს ყვავილს, შეხედოს ხეს და დააკვირდეს მის დეტალებს, ხელი გადაუსვას კატას, ჩვენ მას შემოქმედებითობის განვითარებისკენ ვუბიძგებთ. როცა ბავშვს პრობლემებისადმი მგრძნობელობა და ხელოვნებისადმი მოქნილი დამოკიდებულება განუვითარდება, ის თავდაჯერებულობასაც შეიძენს და მის გამოყენებას, მოგვიანებით, სხვა სფეროებშიც შეძლებს. იყო შემოქმედებითი, ნიშნავს, ნაცნობ გარემოს სხვადასხვა კუთხიდან შეხედო, აღმოაჩინო ახალი ურთიერთკავშირები იმ საგნებს შორის, რომლებიც ერთმანეთისგან იზოლირებულია. შემოქმედებითობა გარემოს მიმართ გახსნილობას, საკუთარი გრძნობების გააზრებასა და გამოცდილების თავისთავადობას მოითხოვს.

იმისათვის რომ ნიჭიერი ბავშვების შემოქმედებითი და წარმოსახვითი

უნარი კიდევ უფრო განვავითაროთ, სავარჯიშოები უნდა შეიცავდეს კითხვების დასმის, შედარებების, პარადოქსებისა და ანალოგიების ელემენტებს.

შეკითხვების როლი განათლებაში

ბევრი მასწავლებლის გამოცდილება გვაჩვენებს, რომ კითხვების მეშვეობით სწავლება გაცილებით უფრო რთულია, ვიდრე ფაქტებით. ეს მეთოდი ბავშვების ცნობისმოყვარეობას ზრდის და, შესაბამისად, მათ შეკითხვების დასმისკენ

ერიკა ლანდაუ*

* ერიკა ლანდაუ, დოქტორი, შემოქმედებითობის და ნიჭიერების საკითხებზე მომუშავე სპეციალისტა შორის ერთ-ერთი მოწინავეა. იგი თელავის უნივერსიტეტის ტექნიკური კოლეჯის შემოქმედებითობის და გამორჩეულობის ხელშეწყობის ინსტიტუტის დამფუძნებელი და დირექტორია.

უბიძგებს. მასწავლებლებს ვურჩევთ, გაკვეთილი შემდეგნაირი შეკითხვებით დაიწყო: „რა ვიცით ამ თემის შესახებ? რას ფიქრობთ ამ თემაზე?“ ასეთი მიდგომა გამოიწვევს მოსწავლეს, წინარე ცოდნას გაუაქტიურებს, ან გააცნობს ახალ იდეებს და ნაახალისებს, დასვას შეკითხვები თემის გარშემო. ასეთ მიდგომას თან უნდა ახლდეს სავარჯიშოები და ვიზუალური დამხმარე მასალა, რომელიც, მასწავლებლის აზრით, მაქსიმალურად შესაბამისი იქნება ბავშვების პოტენციალთან და შესაძლებლობებთან. გაკვეთილი არასოდეს არ უნდა დამთავრდეს წერტილით. გაკვეთილის ბოლოს ყოველთვის უნდა დაისვას შემდეგი შეკითხვა: „გინდათ, ეს თემა უკეთ შეისწავლოთ, როცა უნივერსიტეტის სტუდენტები იქნებით?“ როცა ბავშვი უფრო საფუძვლიანი განხილვების საჭიროებას ხედავს, ის საკითხის უფრო რთული, აბსტრაქტული და სიმბოლური ასპექტების გარჩევასაც შეძლებს. ამავე დროს, სასურველი ინფორმაციის მოპოვებისთვის საჭირო წყაროების შესახებაც დასვამს შეკითხვებს.

შეკითხვების დონეები

შეკითხვების პირველი დონე ალწერითი კითხვების კატეგორიას უნდა მიეკუთვნებოდეს. ასეთი შეკითხვები შეიძლება იყოს: „ვინ რას აკეთებს, როგორ, როდის და სად“. ისინი უკავშირდება ანმოს, მიმდინარე მოვლენებს, გარემოს და, ზოგადად, ფაქტობრივ ცოდნას. ასეთი შეკითხვები ბავშვისგან არსებული სიტუაციის აღწერას მოითხოვს. მათზე პასუხის გაცემისას ბავშვი საგნების შემჩნევას და აღწერას სწავლობს, იძენს თავდაჯერებულობას სიტუაციის ან პრობლემის აღქმის საკითხში. შეკითხვების მეორე დონეზე გადასვლა შეგვიძლია მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ბავშვს სიტუაციის ან პრობლემის დეტალურად აღწერის უნარი გამო-

უმუშავდება. მეორე დონის შეკითხვებს თავისუფალი ან „რატომ?“ ტიპის შეკითხვები ეწოდება და ის „ვინ? როგორ? სად? როდის?“ ტიპის შეკითხვებს სხვა ტიპის ინფორმაციასთან აკავშირებს. მეორე დონის შეკითხვების საპასუხოდ, ბავშვმა ინფორმაცია მშობლისგან(ებისგან), მასწავლებლებისგან ან სკოლისგან უნდა მიიღოს. ამ ორი დონის შეკითხვების დასმა აუცილებელია მაშინ, როცა ბავშვს ვასწავლით მოვლენების თუ საგნების ობიექტურად აღქმას, აღწერას და ერთმანეთთან დაკავშირებას.

მხოლოდ ამ ორი ტიპის შეკითხვების შემდეგ ვსვამთ სუბიექტურ შეკითხვებს: „რა ვიცი ამ თემის შესახებ? რას ვგრძნობ? როდის ვნახე ან გამოვცადე რაიმე მსგავსი?“ ასეთი შეკითხვები, ხშირად, ემოციურ ჩართულობას მოითხოვს, რომლისთვისაც ბავშვებს წინა ორი დონის „ობიექტურ“ შეკითხვებზე მუშაობისას ვამზადებთ. ამ ეტაპზე ბავშვები სხვადასხვა კუთხიდან განიხილავენ პრობლემას, აკეთებენ ასოციაციებს და ეძებენ ანალოგიებს, რაც მათ მოქნილობას და ჩართულობას ზრდის, რადგან პროცესში საკუთარ ცოდნასა და გრძნობებს დებენ. უცნობი პრობლემა ამ ეტაპზე ნაცნობი ხდება. შეკითხვების წრე იხსნება და იქმნება „სპირალის“, რომლის ფარგლებშიც ბავშვები ბედავენ ნაცნობი და უსაფრთხო საზღვრების მიღმა გასვლას.

იმ დროისთვის, როცა ბავშვი პრობლემას საკუთარი ინტელექტითა და ემოციებით აფასებს და, ამასთანავე, სწორ პასუხს „სპირალის“ ხვეულში ეძებს, შეგვიძლია გადავიდეთ წარმოსახვით შეკითხვებზე, როგორცაა „რა მოხდება, თუ ა-ს და ბ-ს დავაკავშირებთ ერთმანეთთან?“ ამ შეკითხვაზე რამდენიმე ალტერნატიული პასუხის გაცემამ, შესაძლოა, პრობლემის ამოხსნამდე მიგვიყვანოს – ეს კი სპირალის კიდევ ერთი საფეხურია. ამ ეტაპზე კიდევ უფრო მეტი სიმამაცეა საჭირო – წარმოსახვის გამოყენება.

ნოს – ეს კი სპირალის კიდევ ერთი საფეხურია. ამ ეტაპზე კიდევ უფრო მეტი სიმამაცეა საჭირო – წარმოსახვის გამოყენება.

მსჯელობითი შეკითხვები, როგორცაა: „რა უფრო მნიშვნელოვანია? რა სჯობს?“ ალტერნატივებიდან გამომდინარეობს და სპირალის კიდევ ერთი საფეხურით მაღალ დონეს წარმოადგენს. მხოლოდ ამ ეტაპის შემდეგ შეიძლება ვუბიძგოთ მოსწავლეებს მსჯელობისაკენ. უფრო ადრეულ ეტაპებზე მსჯელობის პროცესი შეზღუდული იქნება ასოციაციების სუსტი ჯაჭვის გამო. პრობლემის გამომწვევი ცალკეული მიზეზებისა და ალტერნატიული გადაწყვეტილებების ერთმანეთთან დაკავშირების ახალი მეთოდების ძებნა უკვე აზროვნების პროცესის ახალ დონეს წარმოადგენს.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო ეტაპზე პრობლემა უკვე გადაჭრილია, სასურველია, თუ ბავშვს მოვამზადებთ ანმოსა და მომავლის დაკავშირებისთვის. ამ მიზნით, ბავშვს შემდეგ შეკითხვებს ვუსვამთ: „კიდევ რა გაინტერესებს ამ პრობლემის შესახებ? რა შეგიძლია გააკეთო ამ პრობლემასთან დაკავშირებით?“ ასეთი შეკითხვები ერთგვარი გამოწვევაა, მის ცნობისმოყვარეობას აღვიძებს და, შესაძლებლობებისა და საზღვრების დასადგენად, ფანტაზიის უნარს უაქტიურებს. ამგვარი შეკითხვები არსებითად მნიშვნელოვანია, რადგან ბავშვის გულში იმედს ბადებს მის მიღწევებთან და მომავალში საკაცობრიო მნიშვნელობის საკითხებში ჩართულობასთან დაკავშირებით.

ამ პრინციპების დაცვა ბავშვს, მისი პირადი შესაძლებლობების გამოყენებით, წარმატების მიღწევისკენ უბიძგებს. გარდა ამისა, ბავშვი აცნობიერებს იმ ფაქტს, რომ მას

ყველაფერი არ ესმის, თუმცა შეუძლია, დასვას შეკითხვები ყველა იმ საკითხის შესახებ, რაც მას აკვირვებს. და ბოლოს, აღნიშნული მიდგომა მომავალზე ფიქრისა და მასზე მსჯელობის საფუძველი ხდება.

შეკითხვები მომავალზე

შეკითხვების მეშვეობით, ბავშვებს მოქმედებისკენ ვუბიძგებთ, ერთი მხრივ, ინტელექტუალურ დონეზე, რაც შემდეგ მოტივაციად იქცევა და, მეორე მხრივ, პრაქტიკულ დონეზე. შეკითხვების დასმა მათ დამატებითი შეკითხვების მოფიქრებასა და პრობლემის არსისა და მისი შედეგების უკეთ გაცნობაში ეხმარება. საბოლოო ჯამში, ბავშვები პასუხისმგებლობას გრძნობენ თავიანთი თავისა და საზოგადოების მიმართ.

მიღებაში დაეხმარებათ. კითხვების დასმით, ბავშვები ისწავლიან, როგორ დააკმაყოფილონ თავიანთი ცნობისმოყვარეობა, მიუხედავად თითოეული კითხვის თანამდევი უცნობი და მიუღებელი გარემოებისგან გამონეული შიშისა. განათლების ასეთი ფორმა არა მხოლოდ ინტელექტუალურ შესაძლებლობებს ზრდის, არამედ ბავშვის ემოციურ განვითარებასაც უწყობს ხელს. და ბოლოს, კითხვების დასმა ბავშვებს თავიანთი უნარ-ჩვევებისა და შესაძლებლობების შემოწმებისთვის საჭირო სიმამაცესა და პოტენციურ პრობლემებთან თავის გართმევის ხერხებს შესძენს.

შეკითხვების დასმის ნახალისებით, სასიამოვნო სასწავლო პროცესის წარმართვასთან ერთად, ბავშვებში ბუნებრივი ცნობისმოყვარეობის შენარჩუნებას შევძლებთ,

ხერხების შეძენაში, რაც მომავალში გამოადგებათ.

შეკითხვების დასმის სწავლებით, ბავშვებს ცოდნისა და გამოცდილების შეძენის ხერხებს ვასწავლით, რაც შემდეგი უძველესი ჩინური ლეგენდის ანალოგიური მოვლენაა: ერთხელ, მშიერმა მათხოვარმა მეთევზეს თევზი სთხოვა, რათა ძლიერი შიმშილი დაეკმაყოფილებინა. მეთევზემ უარი უთხრა და, სანაცვლოდ, თევზაობის სწავლება შესთავაზა. მეთევზემ განმარტა, რომ ის თუ დღეს მათხოვარს თევზს მისცემდა, ეს უკანასკნელი მეორე დღეს ისევ მშიერი იქნებოდა, ხოლო თუ თევზაობას ასწავლიდა, მათხოვარი მშიერი აღარასოდეს დარჩებოდა.

ინგლისურიდან თარგმნა
თაქო ნაჟაროძე

სტატია წიგნიდან
შემოქმედებითობა
(სახელმძღვანელო
მასწავლებლებისათვის)

მომავალი	კიდევ რისი გაკეთება შემიძლია?
განსჯა	რა უფრო მნიშვნელოვანი, უკეთესია?
წარმოსახვა	რა მოხდება თუ ...?
სუბიექტური	რას ვგრძნობ მე-თან დაკავშირებით?
თავისუფალი	რატომ?
აღწერითი	ვინ, რა, სად, როდის, როგორ?

შეკითხვების სპირალური გამოსახულება

დღევანდელ ფაქტებსა და მომავლის გამოწვევებს შორის კავშირების გავლება შემოქმედებითი შეკითხვების მეშვეობით შეგვიძლია. ნაცვლად იმისა, რომ ბავშვებს ვასწავლოთ, რა იფიქრონ, უმჯობესია, მათ ისეთი კითხვების დასმა ვასწავლოთ, რომელიც პასუხების

გავალვძებთ მათი ფანტაზიისა და წარმოსახვის უნარს. როცა ბავშვებს სწავლის პროცესი სიამოვნებით, უფრო აქტიურები არიან და მეტი შეკითხვის დასმასაც ბედავენ. ეს კი, სწავლისა და წარმატებისადმი მუდმივად დადებითი დამოკიდებულების შენარჩუნებას განაპირობებს. ამდენად, ჩვენ შეგვიძლია, დავეხმაროთ მათ იმ ინტელექტუალური

თია ჭიჭიშვილი

კარგად
ორგანიზებული
საკლასო გარემო
მასწავლებელსა და
მოსწავლეებს შორის
ურთიერთობას
აუმჯობესებს,
მოსწავლეთა
აკადემიური
მოსწრებას ზრდის,
სხვადასხვა
მნიშვნელოვანი უნარ-
ჩვევების
განვითარებასა და
პოზიტიური
დამოკიდებულებების
ჩამოყალიბებას
განაპირობებს

საკლასო ოთახი - გარემო და სწავლის მოტივაცია

სასწავლო გარემო მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს ეროვნული სასწავლო გეგმის, საგნობრივი სტანდარტებით გათვალისწინებული მოთხოვნებისა და სკოლის მიზნების შესრულებისათვის. ის ხელს უწყობს მოსწავლეთა მაქსიმალურ ჩართულობას სასკოლო პროცესში. საინტერესოდ მოწყობილი საკლასო ოთახი სკოლის სასწავლო კლიმატს აუმჯობესებს და პრობლემური ქცევებისა და განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე მოსწავლეებს ადაპტაცია-სოციალიზაციაში ეხმარება. კვლევებმა აჩვენა, რომ კარგად ორგანიზებული საკლასო გარემო მასწავლებელსა და მოსწავლეებს შორის ურთიერთობას აუმჯობესებს, მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრებას ზრდის, სხვადასხვა მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევების განვითარებასა და პოზიტიური დამოკიდებულებების ჩამოყალიბებას განაპირობებს.

საკლასო ოთახის სასწავლო დანიშნულების ზონები

საკლასო ოთახის სასწავლო დანიშნულების ზონებად დაყოფა სხვადასხვა მიზანს ემსახურება. სივრცის განაწილებისას მასწავლებელმა შემდეგი ფაქტორები უნდა გაითვალისწინოს: მოსწავლეთა ასაკი და სწავლების საფეხური, საგნის, სკოლის ან მასწავლებლის სწავლების სტილი, გაკვეთილის გეგმით განსაზღვრული მიზნები და მისაღწევი შედეგები, მოსწავლეთა ინდივიდუალური საჭიროებები და ა.შ.

საკლასო ოთახში სასწავლო დანიშნულების შემდეგი ზონები შეიძლება გამოიყოს: შემოსასვლელი, სამუშაო, საგამოფენო, ბიბლიოთეკის, სათავსო და ტექნოლოგიური.

შემოსასვლელი ზონა

შემოსასვლელი ზონის დანიშნულებაა, მოსწავლეები შეამზადოს და მათ შესაბამისი განწყობა შეუქმნას

ერთი გარემოდან მეორეში გადასასვლელად. ასეთი ზონის კარგი მაგალითია ფიზკულტურის დარბაზი, სადაც მოსწავლე, სპორტული აქტივობების დაწყებამდე, გამოსაცვლელ ოთახში ემზადება. ის მხოლოდ ამის შემდეგ შედის დარბაზში. საკლასო ოთახში ასეთი ზონა შეიძლება იყოს საკიდების ადგილი, ზოგადად, სკოლაში კი – საინტერესოდ მოწყობილი დერეფნები.

სამუშაო ზონა

სამუშაო ზონაში მოსწავლეთათვის მერხები ან მაგიდებია განთავსებული. აქ მათ შეუძლიათ ნაიკითხონ, დაწერონ, დახატონ, დავალებები შეასრულონ. დაწყებით საფეხურზე, გარდა ჩამოთვლილი აქტივობებისა, მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ კონსტრუქტორების აწყობა, სხვადასხვა მასალისგან ნივთების დამზადება და ა.შ. სამუშაო ზონა მყუდრო და კომფორტული უნდა იყოს და ბავშვებს დავალების შესრულების მოტივაციას უმაღლებდეს.

საგამოფენო ზონა

საგამოფენო ზონაში მოსწავლეთა ნამუშევრებია გამოფენილი. ის საშუალებას აძლევს ბავშვებს, ერთმანეთს გამოცდილება გაუზიარონ, სასწავლო მასალის პრეზენტაცია და ვიზუალური რეფლექსია მოახდინონ. ექსპოზიციის მოწყობამდე გასათვალისწინებელია თითოეული მასალის დანიშნულების, აგრეთვე გამოფენის დროისა და ხანგრძლივობის განსაზღვრა. ცნობილია, რომ დიდხანს გამოფენილი მასალა აქტუალობას კარგავს და მოსწავლეთათვის უინტერესო ხდება. ამიტომ სასურველია მისი პერიოდული განახლება, სასწავლო პროცესის შინაარსისა და მოსწავლეთა ინტერესებიდან გამომდინარე.

ბიბლიოთეკის ზონა

ბიბლიოთეკის ზონა განკუთვნილია როგორც სახელმძღვანელოების, ასევე სხვა სახის ლიტერატურული, ვიზუალური, აუდიო და ვიდეო რესურსების შესანახად. მისი მოწყობისას მასწავლებელმა აღნიშნული მასალა კარადებში თუ თაროებზე ისე უნდა განათავსოს, რომ ადვილად მოსაძიებელი და ყველა მოსწავლისათვის ხელმისაწვდომი იყოს. ბიბლიოთეკა შესაძლოა შეიცვას მოსწავლეთა საყვარელი წიგნებითაც, რომლებსაც ისინი კითხვის გაკვეთილებზე ან სააღმზრდელო საათზე გაეცნობიან.

ბიბლიოთეკის ზონის დახმარებით მასწავლებელმა ხელი უნდა შეუწყოს მოსწავლეებში წიგნებისა და სხვადასხვა სასწავლო რესურსის მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას.

ტექნოლოგიური ზონა

ტექნოლოგიური ზონა სასწავლო პროცესის ტექნიკურ გამართულობას ემსახურება და შთამბეჭდავი, მრავალფეროვანი გაკვეთილების ჩატარებას უზრუნველყოფს, რაც, თავის მხრივ, მოსწავლეთა სასწავლო

პროცესით დაინტერესებას განაპირობებს. ეს ზონა ასევე ხელს უწყობს მოსწავლეებში ტექნიკის სწორად და მიზანმიმართულად გამოყენებისა და გაფრთხილების უნარ-ჩვევის განვითარებას.

ტექნოლოგიურ ზონაში თავსდება კომპიუტერი, გამომთვლელი მანქანა, ვიდეო და აუდიო ტექნიკა, პროექტორი და ა.შ.

სათავსო ზონა

სათავსო ზონაში ინახება ყველა ის მასალა (ფერადი ცარცები, მარკერები, ქაღალდები, მოსწავლეთა პირადი ნივთები და ა.შ.), რომელიც სასწავლო პროცესში გამოიყენება. ამ ზონაში განთავსებული რესურსი ადვილად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ყველა მოსწავლისთვის. იგი ხელს უნდა უწყობდეს პირადი და საზოგადო/სასწავლო ნივთების მოვლისა და

გაფრთხილების უნარ-ჩვევების განვითარებას.

მას შემდეგ, რაც საკლასო სივრცის განაწილებას დაასრულებს, სასურველია, მასწავლებელმა ოთახი კიდევ ერთხელ დაათვალიეროს და დარწმუნდეს, რომ ყველა ზონას იოლად ხედავს, თითოეულ მოსწავლესთან კომუნიკაციის ადვილად დამყარება შეუძლია, ასევე, მათი თავისუფლად გადაადგილებისთვის საკმარისი სივრცეა დარჩენილი.

კლასის დეკორაცია

კლასის მოწყობისას, სასურველია, მასწავლებელმა ამ პროცესში მოსწავლეებიც ჩართოს, ნაახალისოს ისინი და მათ პირადი პასუხისმგებლობა აგრძნობინოს. ქვემოთ რამდენიმე პუნქტია მოცემული, რომელთა გათვალისწინებაც საჭირო ეფექტს იძლევა:

კლასის საინტერესო და მიმზიდველ იერსახეს განაპირობებს კედლების შეფერილობა და ისეთი დეკორაციები, როგორიცაა, მაგალითად, საინფორმაციო და საგამოფენო დაფა, პოსტერები და პლაკატები.

საკლასო ოთახის კედლების შეფერილობა ნათელ და თბილ ტონებში უნდა იყოს გადაწყვეტილი, ვინაიდან მკაცრი და მკვეთრი ფერები (მაგალითად, წითელი) ხელს უშლის თვალის მიერ ინფორმაციის აღქმას, ასევე, ჰიპერაქტიურ მოსწავლეებში აგზნებასა და აგრესიას იწვევს.

საგამოფენო დაფაზე შეგვიძლია ისეთი წარწერები გვაკეთოთ, როგორიცაა: „მოსწავლეთა ნამუშევრების მუზეუმი“, „მოსწავლეთა შემოქმედება“ და ა.შ.

საინფორმაციო დაფაზე პერიოდულად თავსდება მოსწავლეთათვის საჭირო და საინტერესო ინფორმაციები, განცხადებები კონკურსებისა და პროექტების შესახებ და ა.შ. დაწყებითი საფეხურის მოსწავლეებისთვის ასეთი სახის ინფორმაცია, სასურველია, ნახატებს ან სურათებს შეიცავდეს.

საინფორმაციო და საგამოფენო დაფები მშობლებს საშუალებას აძლევს, გაეცნოს საკუთარი შვილების ნამუშევრებს, მასწავლებლის კომენტარებსა და შეფასებას. ინფორმაციის ღიაობა და გამჭვირვალობა კი, თავის მხრივ, მშობლებსა და მასწავლებელს შორის პოზიტიური ურთიერთობის ჩამოყალიბებას უწყობს ხელს.

კედლებზე პოსტერებისა და პლაკატების განთავსებისას გასათვალისწინებელია მოსწავლეთა სოციო-კულტურული თავისებურებები, ასევე, ამ რესურსების შესაბამისობა სასწავლო მიზნებთან.

მწვანე კუთხე

მწვანე კუთხე ცოცხალი ყვავილებით შექმნილი ადგილია, რომელიც კლასში თბილ და კომფორტულ გარემოს ქმნის. სასურველია, მასწავლებელმა მოსწავლეებს თითოეული მცენარე დაუხასიათოს, მათი ზრდა-განვითარებისთვის აუცილებელი პირობები გააცნოს და ისინი მოვლის პროცესში ჩართოს.

მწვანე კუთხე მოსწავლეებში გარემოს მიმართ პასუხისმგებლობის ჩამოყალიბებას უწყობს ხელს.

თავისუფალი სივრცე

საკლასო ოთახის გარემოს ორგანიზებისას ძალიან მნიშვნელოვანია გადაადგილებისათვის თავისუფალი სივრცის შექმნა. მოსწავლეებს უნდა შეეძლოთ კლასში მოძრაობა, ისინი სივნიროვნა და დისკომფორტს არ უნდა გრძნობდნენ. თავისუფალი სივრცე ბავშვებს განტვირთვისა და დასვენების საშუალებას აძლევს.

საკლასო ოთახის ავეჯი

საკლასო ოთახის ავეჯი მსუბუქი უნდა იყოს, რათა მოსწავლეებს დამოუკიდებლად, ყოველგვარი ძალდატანების გარეშე შეეძლოთ მისი გადაადგილება. როდესაც ბავშვებს მათთვის წონითა და ზომით შესაბამის ავეჯის გადატანა უხდებათ, მათში ეს უსიამოვნო განცდას, ზოგჯერ კი პროტესტს იწვევს, რაც, თავისთავად, უარყოფით გავლენას ახდენს საგაკვეთილო პროცესში მათ ჩართულობასა და აქტიურობაზე.

მერხების განლაგება

მერხების განლაგებისას მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს როგორც სწავლების სტილის, ასევე გაკვეთილის გეგმაში დასახული მიზნების შესაბამისობა კლასის ორგანიზებასთან. ამის საილუსტრაციოდ განვიხილოთ რამდენიმე მაგალითი:

ნახევარწრე ან წრე

მერხების წრიულად ან ნახევარწრიულად განლაგება რეკომენდე-

ბულია დისკუსიების წარმართვისას. იგი ხელს უწყობს საკლასო სოციუმის ჩამოყალიბებას, მოსწავლეებს საკითხების განხილვაში აქტიური მონაწილეობისკენ უბიძგებს. ამ დროს ისინი ერთმანეთის მოსაზრებებს უფრო ყურადღებით ისმენენ.

ჯგუფური განლაგება

მერხების ჯგუფური განლაგება მოსწავლეთა მცირე ჯგუფების მიერ სამუშაოს ერთობლივად შესრულებისას გამოიყენება. იგი ხელს უწყობს მოზარდებში სოციალური უნარ-ჩვევების განვითარებას, მათ შესაძლებლობას აძლევს, ერთმანეთს გაუზიარონ ცოდნა და გამოცდილება, ასევე სრულყონ ის უნარები, რომლებიც სუსტად აქვთ განვითარებული. მოსწავლეები სწავლობენ გადაწყვეტილებების გუნდურად მიღებას, სხვისი აზრის პატივისცემას, კონფლიქტების დაძლევის და ა.შ.

ტრადიციული რიგები

ტრადიციული განლაგებისას მერხები რიგებადაა ჩამწყობებული. ასეთი მოწყობა ეფექტურია ინდივიდუალურად შესასრულებელი სამუშაოს დროს, ასევე, იმ შემთხვევაში, როცა მასწავლებელს პროექტორის გამოყენება სჭირდება.

უსაფრთხო, სუფთა და კომფორტული საკლასო გარემო მოსწავლეებს სწავლის მოტივაციას უმაღლებს და მათ საკლასო სოციუმის მშენებლობაში ეხმარება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ბევრი მასწავლებლისთვის ეფექტური სასწავლო გარემოს შექმნა იოლი განსახორციელებელი არ გახლავთ, განსაკუთრებით მაშინ, თუ სკოლაში გადაჭედილი საკლასო ოთახები და არასაკმარისი სივრცეა. ნებისმიერ შემთხვევაში, მოსწავლის საჭიროებებისა და ინტერესების გასათვალისწინებლად მასწავლებელს მეტი დაფიქრება, ყურადღება და შემოქმედებითი მიდგომა მართებს.

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი

მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს პედაგოგთა უმრავლესობა უკვე იცნობს და ხშირად მსჯელობს მასზე. ჩვენი ჟურნალის მორიგი დისკუსიის თემაც სწორედ მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი გახდა. საინტერესოა, რა პრობლემები არსებობს სტანდარტით გათვალისწინებული მოთხოვნების მიმართ და რა მოლოდინი აქვთ მასწავლებლებს.

შორენა ბურდულიაძე

საუბრის დასაწყისში მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის მნიშვნელობასა და მისი არსებობის აუცილებლობაზე ვისაუბროთ. საინტერესო იქნება მცირე ექსკურსი: რა გზა გაიარა სტანდარტმა, სანამ დღევანდელ სახეს მიიღებდა და რამდენად იყვნენ მასწავლებლები ამ პროცესში ჩართულნი?

ნინო ელბაქიძე: სტანდარტი მანამ არ დამტკიცებულა, სანამ საქართველოს ყველა სკოლა არ გაეცნო მას. მასწავლებლებს შენიშვნების გამოთქმა ვთხოვეთ. სამუხაროდ, პედაგოგებმა დიდი აქტიურობა არ გამოიჩინეს, თუმცა მათი ყოველი მოსაზრება განვიხილეთ და, შეძლებისდაგვარად, გავითვალისწინეთ სტანდარტის როგორც ძირითად, ასევე საგნობრივ ნაწილში. ამ დოკუმენტის მიხედვით, სასერტიფიკაციო ტესტები და პედაგოგთა მოსამზადებელი პროგრამები იქმნება, მასწავლებლის პროფესიული განვითარების ჩარჩოც მას ეყრდნობა. სტანდარტს ნორმატიული აქტის ძალა აქვს, თუმცა ჩვენ არ მიგვაჩნია, რომ ეს სტატიკური დოკუმენტი უნდა იყოს. მომავალში სტანდარტი დაიხვეწება. ისევ მივიღებთ მასწავლებლების კომენტარებს, რჩევებსა და შენიშვნებს.

ბუნებრივია, სტანდარტს დეტალურად ვერ განვიხილავთ და საგნობრივ ნიუანსებს ვერ ჩავუღრმავდებით. საინტერესოა მასწავლებელთა მოსაზრებები ამ დოკუმენტის ძირითად ნაწილთან დაკავშირებით: რა პრობლემები იკვეთება და რა არის საჭირო იმისთვის, რომ მათ სტანდარტის მოთხოვნები დააკმაყოფილონ?

ნინო ბერაძე: სტანდარტს საკმაოდ კარგად ვიცნობთ. კოლეგები რამდენჯერმე შევიკრიბეთ და ამის თაობაზე ვიმსჯელებთ. ვეცდები, ჩამოვყალიბო ის პრობლემები, რაც გამოიკვეთა. ყურადღებას ქართული ენისა და ლიტერატურის საკითხებზე გავამახვილებ. როცა ქართულის სტანდარტს ეცნობა, პედაგოგი დაბნეულია, რადგან უზარმაზარ მასალას აწყდება. გეტანხმებით, მასწავლებელმა ბევრი რამ უნდა იცოდეს, მაგრამ უნივერსალური არავინაა. ჩვენი დისკუსია სიღრმეების ძიებას არ ითვალისწინებს, მიუხედავად ამისა, რამდენიმე მაგალითს მაინც მოვიხმობ. სტანდარტში ქართველი მწერლების უზარმაზარი ჩამონათვალია. მიჩნდება კითხვა: ამა თუ იმ მწერლის ცოდნა ან არცოდნა რას აძლევს პედაგოგს, რომელმაც გაკვეთილზე

შეხვედრაში მონაწილეობდნენ:

ნინო ბერაძე

პირველი საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი

დალი ბუჩუკური

32-ე საჯარო სკოლის ისტორიის მასწავლებელი

ნინო შპრივიშვილი

133-ე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი

ნინო შუბლაძე

63-ე საჯარო სკოლის ბიოლოგიის მასწავლებელი

ნინო მიმინოშვილი

საერო გიმნაზია „შავნაბადას“ ისტორიის მასწავლებელი

ნინო ელბაქიძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის სტანდარტების კოორდინატორი

ნათია ნაცვლიშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის მასწავლებელთა დამხმარე მასალებით უზრუნველყოფის კოორდინატორი

პაატა პაპაშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის აკრედიტაციის კოორდინატორი

სოფო გორგოძი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი

ჟანა კვამაძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ინკლუზიური განათლების კოორდინატორი

ირაკლი კაკაბაძე

ჟურნალ „მასწავლებლის“ რედაქტორი

შეხვედრას უძღვებოდა ჟურნალ „მასწავლებლის“ მთავარი რედაქტორი **ნატო ინგოროშვილი**

ნათია ნაცვლიშვილი

გარკვეულ შედეგს უნდა მიაღწიოს? ასევე პრობლემური საკითხია ის, თუ მწერლის რომელი ნაწარმოები შეეცა ტესტში. ხომ არ სჯობს, უფრო დაკონკრეტებული მასალა მივანოდოთ პედაგოგებს? სტანდარტში არის მითითება, რომ პედაგოგს მოეთხოვება მხოლოდ იმ მასალის ცოდნა, რაც ეროვნული სასწავლო გეგმითაა გათვალისწინებული. სასწავლო გეგმაში კი ზუსტად ის ჩამონათვალია, რაც სტანდარტში.

ნინო ელბაქიძე: სტანდარტის დამტკიცების შემდეგ ბევრი შეხვედრა ჩატარდა მასწავლებლებთან, როგორც თბილისში, ასევე რეგიონებში. უამრავ ქართულის მასწავლებელს შეეხვედით და ყველა შეხვედრაზე შენიშვნების მიზეზი სწორედ ავტორთა ჩამონათვალი იყო. ვრცელმა სიამ მასწავლებლებში დაბნეულობა გამოიწვია. სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარებისას მასწავლებელს არ მოეთხოვება ჩამონათვალი წარმოდგენილი ყველა ავტორის მთლიანი შემოქმედების ცოდნა. პროფესიული სტანდარტი იმავე პრინციპითაა აგებული, როგორც მოსწავლის სტანდარტი, გარდა მეთოდის ნაწილისა. ავტორთა ეს ჩამონათვალი სრულად ემთხვევა მოსწავლის სტანდარტში წარმოდგენილ რეკომენდებულ მწერალთა ჩამონათვალს. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, ინფორმაცია მასწავლებლებს ჟურნალ „მასწავლებლის“ (2009 წლის

N2) და ვებ-გვერდის საშუალებით მივანოდეთ.

ნინო ქვრივიშვილი: მოგეხსენებათ, სხვადასხვა კლასში ბევრი სახელმძღვანელო არსებობს და მათში განსხვავებული ნაწარმოებებია შესული. ალბათ სასერტიფიკაციო გამოცდისთვის არ ექნება მნიშვნელობა, რომელი წიგნით მუშაობს მასწავლებელი.

ნინო ელბაქიძე: ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტების ნიმუშების კრებულში, რომელიც გამოცდების ეროვნულმა ცენტრმა გამოსცა, აღწერილია საგამოცდო პროგრამა, რაც საშუალებას გაძლევთ, განსაზღვროთ, თუ რას უნდა ელოდეთ გამოცდაზე. პროგრამა, ცხადია, მთლიან სტანდარტს არ მოიცავს.

ნინო ბერაძე: ბევრი შეკითხვა გაჩნდა გამოცდების ცენტრის მიერ ჩატარებული სააპრობაციო ტესტირების შემდეგაც. სერიოზული პრობლემა შეექმნათ საბუნებისმეტყველო საგნების მასწავლებლებს, რადგან დიდი შეუსაბამოებები დაფიქსირდა.

სოფო გორგოძე: სააპრობაციო ტესტირებები დიდ მღელვარებას არ უნდა იწვევდეს, რადგან ისინი სწორედ ხარვეზებისა და შეუსაბამოების გამოსავლენად ტარდება. პროფესიულ უნარებში სწორედ ამ წინასწარი ტესტირების შედეგებმა და მასწავლებლების კომენტარებმა გადაგვანყვეტინა, შეგვედგინა თქვენთვის კარგად ცნობილი სამნაწილიანი სახელმძღვანელო. აპრობაცია ისევ იგეგმება და ტესტებიც უფრო დაიხვეწება.

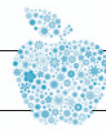
მინდა, შევეხო სტანდარტით გათვალისწინებული მასალის სირთულესა და მოცულობას. იმ ავტორთა ცოდნა, რომლებიც მასწავლებლის სტანდარტში შევითანეთ, მოსწავლეებსაც მოეთხოვებათ. გაუმართლებელი იქნება, ეს მასალა მოვთხოვოთ ბავშვებს და არ მოვთხოვოთ მასწავლებ-

ლებს. რაც შეეხება ავტორთა სიღრმისეულ ცოდნას, როგორც ითქვა, მასწავლებლებს მხოლოდ სახელმძღვანელოებში ტრადიციულად წარმოდგენილი ნაწარმოებების ცოდნა მოეთხოვებათ.

ნათია ნაცვლიშვილი: როცა პედაგოგები პირველად გაეცნენ სტანდარტს, ბევრმა მასში ერთგვარი საფრთხე დაინახა. ეს დამოკიდებულია ზემოთ ხსენებული სირთულეთა და ზოგიერთი საკითხის სიახლით იყო გამოწვეული. სწორედ ამ პრობლემის მოსაგვარებლად შესთავაზა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა მასწავლებლებს როგორც სამნაწილიანი დამხმარე სახელმძღვანელო, ასევე სხვა რესურსები. ყველა მასალა, რომელსაც მასწავლებლებს ვთავაზობთ, სწორედ სტანდარტით განსაზღვრულ საკითხებს მოიცავს და ეხმიანება. ჩვენ მაქსიმალურად შევეცადეთ, ამ გზითაც დაგხმარებოდით მასწავლებლებს სტანდარტით განსაზღვრული მიზნების მიღწევაში. ყველა რესურსი, წიგნი თუ ფილმი, რომელსაც ცენტრი მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების მიზნით ამზადებს, საქართველოს ყველა საჯარო სკოლას ორ-ორ ეგზემპლარად უსასყიდლოდ გადაეცემა და, საჭიროების შემთხვევაში, მასწავლებელს უპრობლემოდ უნდა შეეძლოს მისი გამოყენება. ჩვენ ყოველთვის მზად ვართ, ვითანამშრომლოთ მასწავლებლებთან, სიამოვნებით მოვისმენთ

ნინო ქვრივიშვილი

სოფო გორგოძე

მათ მოსაზრებებს უკვე შექმნილი რესურსების შესახებ და თუკი, რომელიმე საკითხთან ან თემასთან დაკავშირებით, დამატებით მასალას მოგვთხოვენ, ამ თხოვნასაც გულისხმიერებით მოვეკიდებით. თუკი სირთულე ნამდვილად არსებობს, ვფიქრობ, ასეთი მიდგომა ძალიან დაგვეხმარება მის დაძლევაში.

ნინო ქერივიშვილი: სტანდარტი მასწავლებლებისგან რიგი სამართლებრივი დოკუმენტების ცოდნასაც მოითხოვს. ვფიქრობ, ისეთი დამხმარე სახელმძღვანელო უნდა შეიქმნას, რომელშიც თავს მოიყრის მასწავლებლისთვის საჭირო სამართლებრივი აქტები. შეიძლება ზოგიერთი დოკუმენტი სრული სახით არ წარმოგვიდგინოთ, მაგრამ საკმარისი იქნება, ამა თუ იმ დოკუმენტის ის ნაწილი დაიბეჭდოს, რისი ცოდნაც მასწავლებელს აუცილებლად მოეთხოვება.

ნინო შუბლაძე: სამართლებრივი აქტების ცოდნა მასწავლებლისთვის მეც აუცილებელ პირობად მიმაჩნია. არა მარტო პედაგოგმა, ყველამ უნდა იცოდეს საკუთარი ქვეყნის კონსტიტუცია, განსაკუთრებით კი შრომის კოდექსი.

რა სჭირდება მასწავლებელს სტანდარტთან მიახლოებისთვის? სახელმწიფომ მასწავლებ-

ლისთვის სტანდარტის არსებობა საჭიროდ ჩათვალა და, ბუნებრივია, ამაში გარკვეული ძალისხმევაც ჩადო. მისი ერთ-ერთი ნიშნულია ვაუჩერი, რომელიც მასწავლებლებმა პროფესიული ზრდისთვის უნდა გამოიყენონ. ხვალ თუ ზევ ახალ და ძველ მასწავლებლებებს შორის კონკურენცია გაჩნდება. როგორ უნდა მოემზადოს პედაგოგი ამ კონკურენციისთვის? მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი თავისთავად ცდილობს მასწავლებლების დახმარებას. საინტერესოა, თავად მასწავლებელი რა ძალისხმევას დებს ამ პროცესში.

დალი ბუჩუკური: სტანდარტს მეც და ჩემი კოლეგებიც – ისტორიის მასწავლებლებს ვგულისხმობ – კარგად ვიცნობთ. სააპრობაციო გამოცდებშიც მივიღეთ მონაწილეობა და ამ ყველაფერში საფრთხე არ დაგვინახავს, არც განსაკუთრებულ სირთულეებს ვაწყდებით. ისტორიის პროგრამაში საქართველოს ისტორიაც შედის და მსოფლიო ისტორიაც. ჩვენს მასწავლებლებს ხან შუა საუკუნეების, ხან ევროპის, ხან საქართველოს ისტორიის სწავლება უხდებათ. მთავარი, რაც გვანუხებს, ისტორიის წიგნების ხელმოწვევდობაა. უამრავი წიგნია გამოსული ისტორიის სპეციალისტებისთვის და მინდა, ყველას გავეცნო. სტანდარტის მოთხოვნების შესრულება შეიძლება რთულია, მაგრამ მცდელობას არ დავაკლებთ. მასწავლებელი საკუთარ თავზე ყოველთვის უნდა მუშაობდეს და ვმუშაობთ კიდევ. ისტორიის მასწავლებელს უამრავი რამის ცოდნა სჭირდება: ხელოვნების ისტორიის, რელიგიის ისტორიის, ეთნოგრაფიის... დღეს მასწავლებელს უამრავ მოთხოვნას უყენებენ. ჩვენ კი ერთადერთი მოთხოვნა გვაქვს: წიგნი და სახელმძღვანელო. ამ ზაფხულს, როცა

გამომცემლობებს ვხვდებოდით, შეურაცხყოფილი დავრჩი მათი დამოკიდებულებით. წიგნს არ გვანდობენ, რომ გავეცნოთ და სახელმძღვანელოს სასურველი ვარიანტი შევარჩიოთ. ამის გამო სექტემბერში გაკეთებული არჩევანი სანანებელი გამიხდა, არ შეიძლება, რომ თავისუფლად გავაკეთო არჩევანი და ბავშვებსაც სანვალბელი არ გავუხადო?

სოფო გორგოძე: თქვენი მოთხოვნა აბსოლუტურად გამართლებულია. როგორც ვიცი, ეროვნული სასწავლო

დალი ბუჩუკური

გეგმების ცენტრი უზრუნველყოფს, რომ ყველა მასწავლებელს სახელმძღვანელოების გაცნობის საშუალება სასწავლო წლის დაწყებამდე ჰქონდეს. ამის შესახებ მასწავლებლები ხშირად გვეკითხებიან და დანვრლებით ამ საკითხზე შეგიძლიათ იხილოთ ჟურნალის კითხვა-პასუხის სექციაში.

ნინო მიმინოშვილი: რადგან პრობლემებს შევეხეთ, უნდა ვთქვათ, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია მასწავლებლის პროფესიის პოპულარიზაცია. სამოქალაქო განათლებას ვასწავლი და როცა პროფესიის არჩევაზე მიდგება საქმე, ყველა მოსწავლე ერთხმად გამოირიცხავს მასწავლებლობას. საზღვარგარეთაც მასწავლებლობა ნაკლებად პოპულარული პროფესია გახდა. რა შეიძლება გაკეთდეს, რომ საზოგადო-

ნინო ელშაშვილი

დოებამ მასწავლებლის მიმართ დამოკიდებულება შეიცვალა? სახელმწიფომ ამ კუთხითაც უნდა იმუშაოს.

სოფო გორგოძე: ეს ჩვენი საერთო საზრუნავია. მასწავლებლის პროფესიის პოპულარიზაცია ხელფასსა და სოციალურ უზრუნველყოფაზე დამოკიდებული და, ამავდროულად, დღევანდელი მასწავლებლების მუშაობის ხარისხზე. ამიტომ, სტანდარტზე მუშაობისას, არ გვინდოდა, რომ მასში გაწერილი მოთხოვნები ნებისმიერისთვის ადვილად დასაძლევად ყოფილიყო. დღეს ყველა ფიქრობს, რომ მასწავლებლობა შეუძლია. კანონით ასეც არის: 2014 წლამდე ნებისმიერ უმაღლესდამთავრებულს აქვს უფლება, პრეტენზია განაცხადოს მასწავლებლობაზე. როცა ყველას ეცოდინება, რომ არსებობს მასწავლებლის სტანდარტი, შემთხვევითი ადამიანები აღარ მოისურვებენ სკოლაში მუშაობას. მოთხოვნები ძნელად შესასრულებელი იმიტომ არის, რომ გვინდა, სკოლაში მაღალკვალიფიციური მასწავლებლები ასწავლიდნენ. როგორც პედაგოგებმა შენიშნეს, მეთოდის ნაწილი სტანდარტში სათანადოდ დაკონკრეტებული არ არის. გადაწყვეტით, ყველა საგანში საგნობრივი მეთოდის გზამკვლევი მოვამზადოთ და ამასთან დაკავშირებით

ექსპერტებისთვის კონკურსიც გამოვაცხადეთ. იმედი გვაქვს, ეს გზამკვლევი მასწავლებლებს დიდ დახმარებას გაუწევს.

მასწავლებლებისთვის ძალიან საინტერესოა: როგორ აისახება სტანდარტი სასერტიფიკაციო გამოცდებზე?

სოფო გორგოძე: ტესტი შეფასების ერთ-ერთი კომპონენტია და ის ყველაფერს სრულყოფილად ვერ შეაფასებს. ვერც ერთი ტესტი სტანდარტს სრულად ვერ მოიცავს, რადგან სტანდარტის ყველა მოთხოვნა

მასწავლებლების „გამოჭერის“ სურვილი ნამდვილად არ ამოძრავებს. თუ არის საკითხები, რომლებიც მასწავლებელს არ უსწავლია უმაღლეს სასწავლებელში და რომლებსაც ვერც დამხმარე სახელმძღვანელოებში ნახავს, ასეთ საკითხებს ტესტებში არ შევიტანთ. ამ შემთხვევაში, გამოცდების ეროვნულ ცენტრთან შეთანხმებულად ვიმოქმედებთ.

ირაკლი კაკაბაძე: როგორც ისტორიის მასწავლებელი და სკოლის დირექტორი, პირველი ვარიანტიდანვე ვიცნობდი სტანდარტს და აქტიურად ვთანამშრომლობდი

ნის ტესტურ დავალებად გადაქცევა შეუძლებელია. იქნება განსაზღვრული პროგრამა, რასაც წინასწარ გაეცნობით. სახელმწიფოს

ნინო გარაძე

სტანდარტზე მომუშავე ჯგუფთან. აუცილებლად უნდა აღვნიშნო, რომ ის რთულად ნამდვილად არ მეჩვენება. დრო ძალიან აჩქარებულია და ჩვენი მოსწავლეები უამრავ ინფორმაციას ფლობენ სხვადასხვა წყაროდან. მასწავლებელმა თანამედროვე მოთხოვნებსა და გამოწვევებს ფეხი სწრაფად უნდა აუწყო. რა თქმა უნდა, მან მეტი უნდა იცოდეს, ცნობილი იგავისა არ იყოს, მან „ხეზე ასვლის“ საიდუმლოც უნდა იცოდეს. დარწმუნებული ვარ, სტანდარტს იოლად დაძლევენ ის ადამიანები, ვინც წლებია, ამდენ ენთუზიაზმსა და სიყვარულს დებენ საკუთარ საქმეში.

რეპეტიტორობა

საქართველოსა და მსოფლიოში

განათლების დაგეგმვის საერთაშორისო ინსტიტუტის ხელმძღვანელმა, მარკ ბრეიმ, რომელიც რეპეტიტორობის საკითხებზე მუშაობს, 2009 წელს ამ თემას კიდევ ერთი ნაშრომი მიუძღვნა: „ჩრდილოვანი

განათლების სისტემის წინააღმდეგ: როგორია სხვადასხვა სახელმწიფოს პოლიტიკა სხვადასხვა ფორმის რეპეტიტორობის მიმართ“. გთავაზობთ ბრეის პუბლიკაციის მოკლე მიმოხილვას.

სოფო გორგოძე

მარკ ბრეის სახელმძღვანელო სხვადასხვა ქვეყნის გამოცდილების შედარებით ანალიზს წარმოადგენს. მასში აღწერილია ამ ქვეყნებში არსებული სიტუაცია და, აგრეთვე, ისიც, თუ რა გავლენას ახდენს რეპეტიტორობა სახელმწიფო განათლების სისტემაზე და რა პოლიტიკას მიმართავს ეს უკანასკნელი. თითოეულ ქვეყანაში რეპეტიტორობის ინსტიტუტი განსხვავებულ პოლიტიკურ, სოციალურ თუ ეკონომიკურ გარემოში ყალიბდება და, შესაბამისად, სხვადასხვანაირ რეაგირებას ითხოვს.

განათლების პრივატიზაციისა და მარკეტინგის ფონზე, რეპეტიტორობა, სხვადასხვა მასშტაბითა და ფორმით, მთელს მსოფლიოს მოედო. ის გავრცელებულია როგორც განვითარებად, ასევე, განვითარებულ ქვეყნებში.

ავტორი ამ ფენომენს სხვადასხვა ქვეყანაში სხვადასხვა ფაქტორს უკავშირებს. ის საქართველოს, ტაჯიკეთს და ყირგიზეთს ერთ კონტექსტში განიხილავს და ამბობს, რომ აქ, ძირითადად, მასწავლებელთა დაბალმა ხელფასებმა გამოიწვია აღნიშნული ინსტიტუტის გაძლიერება. ჰონგკონგში, კორეაში, იაპონიასა და სინგაპურში კი, სადაც მასწავლებლებს საკმაოდ კარგად უხდიათ, რეპეტიტორობის მომძღვრება საზოგადოებაში არსებულმა კონკურენციამ განაპირობა. იქ იმ ახალგაზრდას, რომელიც რეპეტიტორის დახმარებით იძენს დამატებით ცოდნას, წარმატების მიღწევის მეტი შანსი აქვს. აფრიკის რიგ ქვეყნებში, მაგალითად,

უგანდაში, რეპეტიტორობამ განათლების დაბალი ხარისხის გამო მოიკიდა ფეხი. ინგლისსა და ამერიკაში მას, მეტწილად, თავად სახელმწიფო აფინანსებს და ამ ინსტიტუტის მთავარი მიზანიც, ზოგადად, დაბალი მოსწრების მქონე მოსწავლეების აკადემიური მიღწევების ზრდაა.

რეპეტიტორობას, უარყოფითთან ერთად, დადებითი მხარეც აქვს. მისი უარყოფითი მხარე ის არის, რომ იგი სოციალურ-ეკონომიკურ უთანასწორობას ამწვავებს და დიდ ადამიანურ თუ ფინანსურ რესურსებს მოითხოვს, რომელთა გამოყენებაც უფრო გონივრულად შეიძლება. ის მასწავლებლები, საკუთარ მოსწავლეებს რომ ამზადებენ, თავად წყვეტენ, რა ასწავლონ კლასში და რა – კლასის გარეთ. ისინი ხშირად მოსწავლეებს მათთან მომზადებას აიძულებენ. რეპეტიტორობა კორუფციის სახეს იღებს და სოციალურ ნდობას ძირს უთხრის. მცირდება მოსწავლეების დასვენების/გართობის დროც, რაც მათ ფსიქიკაზე აისახება და საგანმანათლებლო კუთხითაც არასასურველ ფაქტს წარმოადგენს.

რაც შეეხება დადებით ასპექტებს, რეპეტიტორობა, თუ ის მხოლოდ ტესტის ჩაბარების ტექნიკაზე ორიენტირებული არ არის, ბავშვებს სწავლასა და მასალის უკეთ აღქმაში ეხმარება. დადებით კონტექსტშია ნახსენები ისიც, რომ რეპეტიტორობა შემოსავლის წყაროა მასწავლებლებისთვის. იგი ასევე ეხმარება იმ მოსწავლეებს, რომლებიც, რაღაც მიზეზით, პროგრამას ჩამორჩნენ. ამ კუთ-

Confronting the shadow education system

What government policies for what private tutoring?

Mark Bray

UNESCO Publishing

IIEP Policy Forum

ხით, ის სკოლის მასწავლებლების საქმესაც ამცირებს. ზოგადად, გამოდის, რომ განათლება მეტად ფინანსდება.

მოსწავლეთა კერძო, დამატებით მომზადებას შეიძლება სხვადასხვა ფორმა ჰქონდეს. ეს არის: კერძო გაკვეთილები, რომლებსაც არარეგისტრირებული რეპეტიტორები ატარებენ; ასევე, გაკვეთილები, რომლებსაც რეგისტრირებული სარეპეტიტორო ცენტრები სთავაზობენ მომხმარებელს. არის ისეთი შემთხვევებიც, როცა თავად მთავრობა უწყობს ხელს და აფინანსებს რეპეტიტორობას დაბალი მოსწრების მქონე ბავშვებისთვის.

90-იანი წლების შემდეგ აღმოსავლეთ ევროპასა და აზიაში რეპეტიტორობას ბევრმა მიჰყო ხელი. კერძო გაკვეთილები, გამოკვლეული 12 ქვეყნიდან, ყველაზე ხშირად აზერბაიჯანში ტარდება, შემდეგ მოდის: საქართველო, ლიტვა, უკრაინა, მონღოლეთი და ა.შ. სპეციალური სარეპეტიტორო კურსები კი ყველაზე მეტად ხორვატიასა და ბოსნია-ჰერცეგოვინაშია გავრცელებული.

თურქეთში სარეპეტიტორო ცენტრები ლეგალური 1965 წელს გახდა. დღეს იქ 4000-მდე ასეთი ცენტრია რეგისტრირებული განათლების სამინისტროს მიერ. აღსანიშნავია, რომ მათი რიცხვი უფრო მეტია, ვიდრე საშუალო სკოლების რაოდენობა. გარდა ამისა, სამეურვეო საბჭოებმა დაწყებითი კლასების პედაგოგთათვის სკოლის ტერიტორიაზე რეპეტიტორობა დაუშვეს. მასწავლებლებს სამინისტროს ნებართვა აქვთ, ისინი გარკვეულ გასამრჯელოს იღებენ და ამ თანხის რაოდენობასაც სამინისტრო განსაზღვრავს.

2004 წელს, ავსტრალიაში, მთავრობამ სპეციალური ვაუჩერები შემოიღო იმ ბავშვებისთვის, რომლებსაც მესამე კლასში დაბალი მოსწრება ჰქონდათ. ამერიკაში 2002 წლიდან მთავრობა კერძო პროვაიდერებისთვის გარკვეულ რესურსებს გამოყოფს. 2005 წელს, ჩიკაგოში, 30 კერძო სარეპეტიტორო სკოლა დაიქირავეს 60 000 ბავშვის მოსამზადებლად, რომლებმაც სტანდარტი ვერ დაძლიეს.

რეპეტიტორობაში ყველაზე მეტს კორეა ხარჯავს – 2006 წლის მონაცემით, 24 მილიარდ დოლარს წელიწადში, რაც ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტის 2.8%-ს შეადგენს. შემდეგ მოდის: საფრანგეთი, საბერძნეთი, თურქეთი და ეგვიპტე. რეპეტიტორობის დონე ქალაქშიც და სოფელშიც ერთნაირად მაღალია. საქართველოს მონაცემებით, ქალაქში მოსწავლეთა 81%, სოფელში კი 77% ემზადება.

ზოგ ქვეყანაში რეპეტიტორობის დარეგულირებას ბაზარს ანდობენ, ზოგ სახელმწიფოში კი ჩარევა აუცილებლად მიაჩნიათ. აღმოსავლეთ ევროპისა და აზიის გამოკვლეული 12 ქვეყნიდან რეგულირება 6-მა შემოიღო. აქედან 3-ში რეგულირება იმას გულისხმობს, რომ პედაგოგებმა არ უნდა მოამზადონ საკუთარი მოსწავლეები, მომზადებისას მოსწავლეების უსაფრთხოება და ჰიგიენის წესები უნდა დაიცვან, არ უნდა დააძალონ მათ წიგნებისა და მასალების ყიდვა. ეს ყველაფერი კანონში ან მასწავლებლის ეთიკის კოდექსშია გაწერილი. საინტერესოა, რომ სლოვაკეთში მხოლოდ ის კონტროლდება, თუ რა კვალიფიკაციის მქონე ადამიანი ასწავლის უცხო ენასა და ხელოვნებას. უცხო ენის პედაგოგს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს უმაღლესი განათლება ან აღიარებულ სერტიფიკატს უნდა ფლობდეს, ან შესაბამის ქვეყანაში 10 წელი მაინც უნდა ჰქონდეს გატარებული. 2003 წელს უკრაინაშიც აკრძალეს სკოლის ტერიტორიაზე რეპეტიტორობა, რადგან მშობლები ჩიოდნენ, რომ ის, ფაქტობრივად, „სავალდებულოდ“ იქცა. ასევე, აიკრძალა საკუთარი მოსწავლეების მომზადება. ყაზახეთში რეპეტიტორობა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია ნებადართული, თუ მოსწავლე ეროვნულ სტანდარტზე გაცილებით მეტს მიღწევას ცდილობს.

მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთმა ქვეყანამ, კანონმდებლობით, გარკვეული შეზღუდვები დააწესა, რეპეტიტორობის სრული აკრძალვა წარმატებული არსად ყოფილა. მაგალითად, 80-იანი წლებში, კორეაში რეპეტიტორობა აიკრძალა, მაგრამ გამოსავალი მაინც მოიძებნა: ეჭვი რომ არავის აეღო, რეპეტიტორები მოსწავლეების ფორმაში გადაცმულნი ცხადდებოდნენ სახლებში. მშობელთა ჯგუფები ბინას ქირაობ-

დნენ მათთვის, რის გამოც ეს საქმე ძალიან მაღალანაზღაურებადი გახდა. რისკებთან ერთად ფასებიც წარმოუდგენლად გაიზარდა.

და მაინც, რატომ ურჩევნიათ მშობლებს, მეტი გადაიხადონ და ბავშვი რეპეტიტორებთან ატარონ? ზოგ შემთხვევაში, ამის მიზეზი ისაა, რომ რეპეტიტორები ბაზარზე ორიენტირებული არიან. მაგალითად, საფრანგეთში, ერთ-ერთი სარეპეტიტორო სკოლა აცხადებს, რომ თუ ბავშვები მოსწრებას ვერ გაიუმჯობესებენ, მშობლებს გადახდილი თანხა დაუბრუნდებათ, ან მათი შვილები კიდევ ერთი წელი უფასოდ ისწავლიან. კორეაში ინდივიდუალური ზრუნვა, ინდივიდუალური ყურადღება და შესაძლებლობების მიხედვით ბავშვების დაჯგუფება უფრო მნიშვნელოვანია.

გარდა ამისა, საინტერესოა, რომ კორეაში რეპეტიტორობა ინტერნეტიდანაც ხორციელდება. ბავშვებს შეუძლიათ ბაღში ან ავტობუსისში მოისმინონ გაკვეთილები. სწრაფი ინტერნეტის პირობებში, ამას სახელმწიფო განათლების სისტემაც გააკეთებდა, მაგრამ ამჯერად კერძო სექტორი ლიდერობს. აღნიშნულ ბიზნესში ჩართულმა ერთ-ერთმა ადამიანმა კი ისიც განაცხადა, რომ სულ მალე მოსწავლეები კვირაში ერთხელ წავლენ სკოლაში, ისეთი ჯგუფური აქტივობებისათვის, როგორიც სპორტია.

ბრეი ასკენის, რომ ჩრდილოვან განათლების სისტემაზე დაკვირვებით, პოლიტიკოსებმა ბევრი რამ შეიძლება ისწავლონ. იგი ხომ სახელმწიფო განათლების სისტემის ნაკლოვანებებზე მიუთითებს. ეს სისტემა მათ აჩვენებს, თუ რა არის გამოსასწორებელი და რა მიმართულებით უნდა იმუშაონ, იმ მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად, რასაც სახელმწიფო სკოლები და, ზოგადად, განათლების სისტემა ვერ აკმაყოფილებს. ამიტომ მისი იგნორირება კი არ უნდა ხდებოდეს, არამედ მუდმივი კვლევა და მონიტორინგი, კონტექსტის ანალიზი უნდა მიმდინარეობდეს. შემდეგ კი თავად სახელმწიფომ უნდა გადაწყვიტოს, მოთხოვნა დაარეგულიროს თუ მიწოდება. პროცესების განვითარებასაც სწორი გეზი მანვე უნდა მისცეს.

სუირად დასმული შეკითხვები

გთავაზობთ პასუხებს თქვენ მიერ დასმულ შეკითხვებზე

რატომ ვერ მოხერხდა საბაზო-საშუალო საფეხურის ქართულის, მათემატიკისა და უცხო ენის ყველა დაინტერესებული მასწავლებლის პროფესიული განვითარების ვაუჩერით დაკმაყოფილება 2009 წელს?

ვაუჩერული პროგრამის განხორციელება 2009 წლის აგვისტოში დაიწყო. წლის ბოლომდე, შეზღუდული ვადებისა და სატრენინგო პროგრამების რაოდენობის გათვალისწინებით, 12 000 ვაუჩერის გაცემა დაიგეგმა. ეს იყო ის რაოდენობა, რომელიც მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების კურსების ხარისხსა და ეფექტურობას უზრუნველყოფდა. პროცესი ეტაპობრივად გაგრძელდება 2010 წლიდან და მოიცავს ყველა მასწავლებელს.

სად შეიძლება ვაუჩერული პროგრამის შესახებ ინფორმაციის მიღება?

2009 წელს განხორციელებული ინიციატივის ანალოგიურად, აკრედიტებული საგანმანათლებლო პროგრამების ანოტაციებს ყველა საჯარო სკოლა მიიღებს. პროგრამის ანოტაციაში წარმოდგენილი ინფორმაცია მასწავლებელს შესაბამისი პროგრამის შერჩევაში დაეხმარება. ანოტაციებისა და ვაუჩერული დაფინანსების შესახებ ინფორმაციის მიღება ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრებში შეიძლება. პროგრამის შესარჩევად საჭირო ინფორმაციის მოძიება კი შესაძლებელია მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვებ-გვერდზე: www.tfdc.ge

როდის და სად გახდება შესაძლებელი პროფესიული განვითარების ვაუჩერის მიღება, თუ 2009 წელს დაინტერესებულ მასწავლებელს ვაუჩერი არ აუღია?

2010 წლის იანვრის მეორე ნახევრიდან მასწავლებელთა ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა გაგრძელდება. საბაზო-საშუალო საფეხურის ქართულის, მათემატიკისა და უცხო ენის ყველა დაინტერესებულ მასწავლებელს შეუძლია, ვაუჩერის მისაღებად, ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრს მიმართოს. ამავე პერიოდში გახდება ცნობილი, კიდევ რომელის საგნის მასწავლებლები მიიღებენ ვაუჩერს.

ვის მიმართოს მასწავლებელმა, რომელმაც 2009 წელს მიიღო ვაუჩერი, მაგრამ ადგილობრივი ტრენინგ-ჯგუფი არ დაკომპლექტდა და ვაუჩერი გამოუყენებელი დარჩა?

2009 წლის ბოლომდე მასწავლებელმა აუცილებლად უნდა მიმართოს ადგილობრივ რესურს-ცენტრს, გამოუყენებელი ვაუჩერის წარდგენის შემდეგ კი სპეციალური განაცხადის ფორმა უნდა შეავსოს. მხოლოდ ასეთ შემთხვევაში მიიღებს მასწავლებელი ვაუჩერს ხელახლა დარეგისტრირების შემდეგ 2010 წელს.

პროფესიული განვითარების ვაუჩერის მიღების შემთხვევაში, მასწავლებლისთვის სავალდებულო იქნება სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება?

სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება პროგრამაში მონაწილე მასწავლებლისათვის სავალდებულო მოთხოვნას არ წარმოადგენს. ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა მოქმედი მასწავლებლებისთვის პროფესიული განვითარების შესაძლებლობების უზრუნველყოფას ითვალისწინებს.

უმაღლესი განათლების მქონე პირს, რომელსაც პედაგოგიური განათლება არ აქვს, შეუძლია თუ არა, ჩააბაროს სასერტიფიკაციო გამოცდები და, სერტიფიცირების

შემთხვევაში, ექნება თუ არა მას მასწავლებლობის უფლება?

2014 წლის ბოლომდე მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდაზე გასვლის უფლება აქვს იმ მოქმედ მასწავლებელს, რომელსაც აქვს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში

პედაგოგიური მუშაობის, სულ მცირე, 1 წლის სტაჟი, ან წარმატებით აქვს გავლილი მაძიებლობის პერიოდი. ასევე, გამოცდის ჩაბარება შეუძლია მას, ვინც ამჟამად სკოლაში არ მუშაობს, მაგრამ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში პედაგოგიური საქმიანობის, სულ ცოტა, ერთწლიანი გამოცდილება აქვს.

როგორ ჩატარდება დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა სერტიფიცირება: საგნობრივად თუ პროფესიულ უნარ-ჩვევებში?

სასერტიფიკაციო გამოცდაზე დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლები როგორც საგნობრივ, ასევე პროფესიული უნარ-ჩვევების ტესტებს ჩაბარებენ.

სერტიფიკატის მიღების შემთხვევაში, რამდენი წლით განესაზღვრება მასწავლებელს სწავლების უფლება?

სერტიფიკატის მიღების შემთხვევაში, ნებისმიერ პირს მასწავლებლობის უფლება უნარჩუნდება 8 წლის განმავლობაში.

ექნებათ თუ არა მასწავლებლებს შესაძლებლობა, დროულად გაეცნონ გრიფირებულ სახელმძღვანელოებს და თავად აირჩიონ ისინი?

მარი ბერძენიშვილი, ეროვნული

სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი:

მასწავლებელს აქვს სრული უფლება, თავად აირჩიოს სახელმძღვანელო. 2009 წლის გრიფირების პროცედურაზე ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრში წარმოდგენილი სახელმძღვანელოები, რომელთაც შემდგომ მიენიჭათ გრიფი, ნიმუშების სახით, აიტვირთა ჩვენს ვებ-გვერდზე (www.ganatileba.org), სადაც,

სახელმძღვანელოსთან ერთად, შეგეძლოთ გენახათ წიგნის ფასი, წონა და სხვა პარამეტრები, რაც ასევე მნიშვნელოვანია სახელმძღვანელოს არჩევისას. ელექტრონული კალატოლგის ნახვა და დათვალიერება ნებისმიერ მსურველს შეეძლო. ამასთანავე, ატვირთულ სახელმძღვანელოთა ნიმუშები გადმოვწერეთ DVD-დისკებზე და, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების რეგიონული კოორდინაციის დეპარტამენტის დახმარებით, დავარიგეთ საქართველოს რესურსცენტრებსა და სკოლებში, რათა მასწავლებლებს წარმოდგენილი ალტერნატიული სახელმძღვანელოებიდან მათთვის მისაღები ამოერჩიათ. გამოცემლობები, თავის მხრივ, ვალდებული

იყვნენ, გრიფის მინიჭებიდან 75 დღის ვადაში, განეთავსებინათ საკუთარი გრიფმინიჭებული სახელმძღვანელოს მინიმუმ ერთი ეგზემპლარი თითოეულ საგანმანათლებლო რესურსცენტრში. იმის გამო, რომ ხშირად მასწავლებელს ხელი არ მიუწვდება ინტერნეტზე (ან არ იყენებს მას), ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი გეგმავს, სახელმძღვანელოების მომდევნო გრიფირებისას, როცა ცნობილი იქნება გრიფმინიჭებულ სახელმძღვანელოთა ნუსხა, სასკოლო არდადეგების დაწყებამდე, ელექტრონულ კატალოგთან ერთად, სკოლებს დაურიგდეთ გრიფირებული წიგნების ამოზეჭდილი ვერსიაც, რაც, ვფიქრობთ, გააიოლებს მასწავლებლის არჩევანს.

პროფესიული განვითარების ვაუჩერის მიღების შემთხვევაში, მასწავლებლისთვის სავალდებულო იქნება სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება?

სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება პროგრამაში მონაწილე მასწავლებლისათვის სავალდებულო მოთხოვნას არ წარმოადგენს. ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა მოქმედი მასწავლებლებისთვის პროფესიული განვითარების შესაძლებლობების უზრუნველყოფას ითვალისწინებს.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

მანანა შაყილაძე:

როგორ გავხადოთ ისტორიის სწავლება საინტერესო

როგორი არაჩვეულებრივი და სრულყოფილიც არ უნდა იყოს სახელმძღვანელო, მასწავლებლები დამეთანხმებიან, კარგი გაკვეთილის ჩასატარებლად ის საკმარისი მაინც არ არის. წინა დღეს ვფიქრობთ, ვეძებთ, კიდევ რა დავამატოთ, რა მოვიგონოთ, რომ გაკვეთილი უფრო საინტერესო გავხადოთ და ყველაზე მოუსვენარი მოსწავლეც კი დავაინტერესოთ და საგაკვეთილო პროცესში ჩავაბათ.

თვალსაჩინოებისა და დამხმარე მასალების გამოყენება ისტორიის ყველა მასწავლებელს მუდმივად აფიქრებს. მოზარდები ტელევიზიით და ინტერნეტით ისტორიულ ფილმებს ნახულობენ, ისეთ ინტერნეტ-თამაშებს თამაშობენ, რომლებსაც საფუძველად რომელიმე ისტორიული ეპოქა უდევს. ჩვენ კი ხანდახან შესაფერისი რუკაც არ გვაქვს, რომ გაკვეთილზე შევიტანოთ.

ამჯერად საკითხის აკადემიურ მხარეზე ვისაუბროთ. ისტორიის გაკვეთილზე რა ტიპის მასალა შეიძლება გამოვიყენოთ:

1. კარტოგრაფიული მასალა

1. სადემონსტრაციო (კედლის) რუკა;
2. ისტორიული ატლასი;
3. კონტურული რუკების კრებული;
4. ციფრული რუკები.

2. ნარატიული

(თხრობითი ხასიათის) მასალა

1. ქართული/უცხოური წყაროები (მატიანეები და ცალკეული დოკუმენტები);
2. სამეცნიერო/პოპულარული ნარკვევები;
3. ლეგენდები, ხალხური პოეზია;
4. მხატვრული ლიტერატურა (ისტორიული მოთხრობები, ნაწყვეტები ისტორიული რომანებიდან/პოემებიდან).

3. ვიზუალური, სადემონსტრაციო მასალა

1. პლაკატები (დარგობრივი ან თემატური);
2. რეპროდუქციები ისტორიულ/ყანა-რულ თემებზე;
3. ნუმისმატიკური/ბონისტიკური მასალა;
4. პერალდიკური მასალა.

4. ფილმები, კომპაქტ-დისკები

1. სამეცნიერო-დოკუმენტური ფილმები;
2. ისტორიული მხატვრული ფილმები;
3. სასწავლო ფილმები;
4. მულტიმედია კომპაქტ-დისკები (სასწავლო);
5. მულტიმედია კომპაქტ-დისკები (ენციკლოპედიები);

6. ინტერნეტ-მასალები.

იმისთვის, რომ გაკვეთილი ადვილად დავგეგმოთ და გავიგოთ, როგორი სპეციფიკით უნდა მივუდგეთ მას, გთავაზობთ ერთ მაგალითს:

თემა: „საქართველო

XIII საუკუნის დამდეგს“

პრაქტიკოსმა მასწავლებლებმა კარგად იციან, რომ აღნიშნული თემის ერთ გაკვეთილში ჩატევა შეუძლებელია. ამიტომაც სასკოლო პროგრამაში იგი რამდენიმეჯერ მეორდება სხვადასხვა ასაკის მოსწავლეებთან. უფრო მეტიც, აღნიშნული თემა რამდენიმე საკითხად იშლება და სხვადასხვა კონტექსტში მიეწოდება მოსწავლეებს.

1. კედლის რუკა „საქართველო XIII საუკუნის დამდეგს“

რუკა ასახავს თამარ მეფის მოღვაწეობის ყველა სფეროს, საქართველოს სახელმწიფო საზღვრებს, მოხარკე და ყმადნაფიც ქვეყნებს, გავლენის სფეროებს, ძირითადი ბრძოლების – შამქორისა (1195 წ.) და ბასიანის (1202 წ.). ადგილებს.

ნაჩვენებია ეკლესია-მონასტრები, ციხესიმაგრეები და კულტურულ-საგანმანათლებლო კერები. რუკაში ჩახატულია თამარის ხელრთვა (ხელმოწერა), თამარისდროინდელი სახელმწიფო საზღვრის ნიშანი, გიორგი III-ის, თამარისა და გიორგი IV ლაშას მიერ მოჭრილი მონეტები.

აღნიშნული რუკის დახმარებით, მასწავლებელი ახალ მასალას ხსნის. შემდეგ მოსწავლეებს დავალებას აძლევს და სთხოვს მათ, რომ ინდივიდუალურად ან წყვილებში იმუშაონ ატლასის რუკაზე. აქვე გთავაზობთ დავალების ნიმუშს.

2. საქართველოს ისტორიული ატლასი რუკა „საქართველო XIII საუკუნის დამდეგს“

1. ამოიწერეთ რუკიდან ბრძოლების ადგილები და წლები. დაადგინეთ, რომელი დღევანდელი სახელმწი-

ფოების ტერიტორიებზე ხდებოდა ეს ბრძოლები.

2. მოძებნეთ რუკაზე და ამოიწერეთ იმ ოთხი ეკლესიის სახელწოდება, სადაც დღემდე შემორჩა თამარის ფრესკული გამოსახულება. დაადგინეთ, საქართველოს რომელ მხარეებში (რაიონებში) მდებარეობს ეს ეკლესიები.
3. იპოვეთ რუკაზე საქართველოს ვასალური ქვეყნები და ამოიწერეთ.
4. იპოვეთ რუკაზე საქართველოს მოხარკე ქვეყნები თავისი ცენტრებით.
5. რუკის საშუალებით დაადგინეთ, რა სტატუსი ჰქონდა ტრაპიზონის იმპერიას. გაიხსენეთ, რომელი დინასტია მართავდა მას.
6. რუკის საშუალებით დაადგინეთ, რა ერქვა შავ ზღვას და კასპიის ზღვას თამარის მეფობის დროს.

ამოიწერეთ რუკიდან:

№	განათლებისა და მნიშვნელობის ცენტრი	საეპისკოპოსოს ცენტრი	ციხესიმაგრე	სამეფო რეზიდენცია
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

3. საქართველოს ისტორიის კონტურული რუკები

რუკა „საქართველო XIII საუკუნის დამდეგს“.

კონტურულ რუკაში 16 დავალებაა მოცემული. საგაკვეთილო დროის ეკონომიის მიზნით, მოსწავლეებს შეუძლიათ, ეს სამუშაო სახლში შეასრულონ. სახლიდან მოტანილი ნამუშევრებით შეგიძლიათ კლასში გამოფენაც კი მოაწყოთ.

4. „ქართლის ცხოვრება“

თამარის ორი ისტორიკოსის თხზულებები:

1. „ცხოვრება მეფეთ-მეფისა თამარისი“;
2. „ისტორიანი და აზმანი შარავანდედთანი“.

ამ რესურსის გამოყენებისას, იგულისხმება, რომ მოსწავლეებმა უკვე იციან „ქართლის ცხოვრების“ შექმნის ისტორია; ზოგადად მაინც იცნობენ მის შემადგენლობას; ადრე შეხვედრიან წინა პერიოდის თხზულებები.

მოცემულ გაკვეთილზე მასწავლებელი საუბარს აგრძელებს და მოსწავლეებს აცნობს თამარის ორი ისტორიკოსის თხზულებებს. ბავშვებს განსაკუთრებით აინტერესებთ მათი დანერის ისტორია, მემკვიდრეობა ვინაობა და სხვა.

გაკვეთილის მომზადებისას, შეგიძლიათ გამოიყენოთ ნაშრომები:

1. მარიამ ლორთქიფანიძე, „რა ნიგნია „ქართლის ცხოვრება““;
2. ზურაბ ჭუმბურიძე, „ქართული ხელნაწერების კვალდაკვალ“.

5. თამარის ოთხი ფრესკის რეპროდუქცია

1. ვარძიიდან;
2. ბეთანიიდან;
3. ყინწვისიდან;
4. ბერთუბნიდან.

თუ სკოლაში ასეთი პლაკატები არა გაქვთ, შეგიძლიათ მოსწავლეებთან ერთად დაამზადოთ ისინი. თანამედროვე ტექნოლოგიები ამის საშუალებას ნამდვილად იძლევა. შეგიძლიათ, ასევე გამოიყენოთ კომპაქტ-დისკი – „საქართველოს ისტორია – VII კლასი“, პარ. 31. კულტურა XII საუკუნესა და XIII საუკუნის დასაწყისში.

7. რეპროდუქციები „საქართველოს ისტორიის ალბომიდან“

1. ლადო გუდიაშვილი, „საკადრისი პასუხი“;
2. აპოლონ ქუთათელაძე, „თამარ მეფე ბრძოლის წინ“.

ორივე რეპროდუქციის ზომაა A-3 და ორივე ბასიანის ბრძოლაზე გვიამბობს. ალბომი გამოცემულია 2004 წელს. მასში 10 სხვადასხვა დასახელების რეპროდუქცია შედის.

8. თამარის მოჭრილი მონეტები

„დედოფალი დედოფალთა შენება ქვეყნისა და სარწმუნოებისა თამარ ასული გიორგისა მესიის თაყვანისმცემლისა“

თამარის მონეტის არაბული წარწერა, 1200 წელი.

გამოიყენეთ ნუმიზმატიკური ტაბულა. აღნიშნულ ტაბულაში მოთავსებულია 13 სხვადასხვა მონეტა დავით კურაპალატის ეპოქიდან თამარის მეფობის ხანის ჩათვლით. საინტერესოა, რომ ჩვენამდე რამდენიმე ისეთმა მონეტამ მოაღწია, რომელიც პირუთვნელად გვიამბობს თამარის როლზე სახელმწიფოს მართვაში. კერძოდ, ტაბულაში თანმიმდევრობითაა წარმოდგენილი ოთხი მონეტა, სადაც იხსენიებიან:

1. გიორგი III და თამარი;
2. თამარი;
3. თამარი და დავით სოსლანი;
4. თამარი და გიორგი IV ლაშა.

9. სასწავლო ფილმი „სხალთის მონასტერი“

ფილმში წარმოდგენილია XIII საუკუნეში აჭარაში აგებული სხალთის მონასტერი. დიეტორი გვიამბობს ტაძრის

საინტერესო თავგადასავალს, განიხილავს კედლის მხატვრობას. ფილმში ნაჩვენებია მდინარე სხალთის ხეობის ულამაზესი ხედები, შუა საუკუნეების თაღოვანი ხიდები, გადმოცემულია ტაძართან დაკავშირებული უძველესი ლეგენდები, მათ შორის, თამარ მეფის სხალთაში სტუმრობისა და ეკლესიის მშენებლობის საოცარი ამბავი.

ფილმის ქრონომეტრაჟი 15 წუთია. ეს საშუალებას აძლევს მასწავლებელს, ერთ გაკვეთილზე უჩვენოს იგი და მოსწავლეებთან ერთად განიხილოს. ფილმი ჩანერილია კომპაქტ-დისკზე.

10. საშინაო დავალება:

ისტორიის სწავლებაში მხატვრული ლიტერატურის გამოყენება ცალკე განხილვას მოითხოვს. ამ საკითხზე აქტიურად მუშაობენ ისტორიკოსები, მათ შორის, ცნობილი მასწავლებლები. ჩვენ მხოლოდ ორ ნიმუშს შეგახსენებთ, რომელშიც აღნიშნული ეპოქაა აღწერილი:

1. გიორგი შატერაშვილი – მრუდესის ჩრდილი;
2. აკაკი ბელიაშვილი – დაკარგული ნიგნია.

სიზუსტიური ამოცანები მასწავლებლებისათვის

ნიმუშები მოგვანოდა საგანმანათლებლო ცენტრმა „ლიზომ“

ნიმუში №1

ერთ-ერთ გაკვეთილზე მასწავლებელი მიზნად ისახავს, ისეთი მეთოდები და სტრატეგიები გამოიყენოს, რომ მოსწავლეებს სოციალური უნარ-ჩვევები განუვითაროს. მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს შემდეგ მეთოდებსა და სტრატეგიებზე:

1. ნიშანთა სისტემით კითხვა
2. დისკუსია
3. ლექცია
4. ჯგუფური მუშაობა
5. ვენის დიაგრამა

მიეცით რჩევა მასწავლებელს: ჩამოთვლილი მეთოდებიდან რომელი ორი მეთოდის ან სტრატეგიის გამოყენება სჯობს? პასუხი დაასაბუთეთ.

მიზანი: მასწავლებლის მიერ მოსწავლეებში კონკრეტული უნარ-ჩვევების განვითარებისათვის შესაბამისი მეთოდებისა და სტრატეგიების გამოყენება

სტანდარტი: თავი III, მუხლი 11. მასწავლებელს შეუძლია სწავლების სხვადასხვა მეთოდისა და სტრატეგიის გამოყენება თითოეული მოსწავლის ეფექტიანი სწავლისა და წინსვლისათვის.

პასუხი:

რჩევა:

დისკუსია და ჯგუფური მუშაობა 1 ქულა

დასაბუთება:

ჯგუფში მუშაობა და დისკუსიაში 1 ქულა
მონაწილეობა მოსწავლეს ეხმარება ჯგუფის წევრებთან თანამშრომლობაში, სხვისი აზრის პატივისცემაში, სხვასთან ერთად გადაწყვეტილების მიღებაში, რაც ხელს უწყობს მის კოგნიტურ განვითარებას და სოციალურ /ჯგუფურ/ ადაპტაციას.

ნიმუში №2

ნინო მასწავლებელმა VII¹ კლასში დასვა შეკითხვა:

■ **რამდენი ზმნისწინია ქართულ ენაში?**
კლასში 25 მოსწავლეა. ამ შეკითხვაზე საპასუხოდ მხოლოდ 5 მოსწავლემ ასწია ხელი.

ნინო მასწავლებელმა VII² კლასში ამავე თემაზე შეკითხვა შემდეგნაირად დასვა:

■ **ვინ ჩამოთვლის ზმნისწინებს?**
კლასში 23 მოსწავლეა. ამ შეკითხვაზე საპასუხოდ ხელი ყველამ ასწია, თუმცა ზოგმა მხოლოდ ერთი ზმნისწინი იცოდა, ზოგმა – რამდენიმე. ყველა ზმნისწინის ჩამოთვლა მხოლოდ მცირე ნაწილმა შეძლო.

პედაგოგის შეკითხვები ბლუმის ერთსა და იმავე საფეხურზე – ცოდნაზეა ორიენტირებული, მაგრამ სხვადასხვა თეორიის გამოყენებითაა დასმული.

ჩამოთვლილთაგან რომელი თეორიები გამოიყენა ნინო მასწავლებელმა VII¹ და VII² კლასებში შეკითხვების შერჩევისას?

1. კონსტრუქტივიზმი და ჰუმანისტური თეორია
2. ბიჰევიორიზმი და ჰუმანისტური თეორია
3. ბიჰევიორიზმი და კონსტრუქტივიზმი

მიზანი: თეორიების გამოყენება სწავლებაში

სტანდარტი: თავი II, მუხლი 6. მასწავლებელმა იცის სწავლების ძირითადი თეორიები; იცნობს იმ ფაქტორებს, რომლებიც გავლენას ახდენს სწავლებაზე და იცის, როგორ გამოიყენოს ეს ცოდნა მოსწავლის სწავლებისათვის.

პასუხი:

1. კონსტრუქტივიზმი და ჰუმანისტური თეორია 1 ქულა
2. ბიჰევიორიზმი და ჰუმანისტური თეორია
3. ბიჰევიორიზმი და კონსტრუქტივიზმი

ნიმუში №3

ნანამ ძალიან მოინდომა, რუსულში მიცემული დავალება გულმოდგინედ შეასრულა და სიხარულით წავიდა სკოლაში.

გაკვეთილი საშინაო დავალების პრეზენტაციებით დაიწყო. ნანას ჯერიც დადგა. ის ხალისით წამოდგა და შესრულებული დავალება კლასს წარუდგინა.

მასწავლებელი უკმაყოფილო დარჩა და მას ასე მიმართა: „კარგი, დაჯექი. შენგან მეტს არც მოველოდი“.

გაიხსენეთ მასლოუს მოტივაციის თეორია და იმსჯელეთ მასწავლებლის კომენტარზე.

მიზანი: მოტივაციის გამოყენება პრაქტიკაში

სტანდარტი: თავი III, მუხლი 8. მასწავლებელმა იცის მოტივაციისა და კომუნიკაციის სხვადასხვა სტრატეგია და იყენებს ამ ცოდნას საკუთარ პრაქტიკაში.

პასუხი:

მასლოუს თეორიის მიხედვით, **1 ქულა**
ამ შემთხვევაში, მასწავლებლის ქცევა მოსწავლეში აქვეითებს საკუთარი თავის პატივისცემის, კომპეტენტურობის, სხვათა მხრიდან აღიარებისა და პატივისცემის მოთხოვნილებას. ცოდნის მიღების მოტივაცია ვერ იზრდება, რაც, შესაბამისად, აფერხებს ბავშვის განვითარებასა და თვითრეალიზაციისკენ სწრაფვას.

ნიმუში №4

გიორგი გამართულად კითხულობს, მაგრამ წაკითხულის გააზრება უჭირს. ნინო მასწავლებელმა მას ასეთი განმავითარებელი შეფასება მისცა:

„გიორგი, შენ კარგად კითხულობ, მაგრამ წაკითხულის გადმოცემა გიჭირს. ბევრი იკითხე“.

ამავე პრობლემის მქონე ანის კი მან ასეთი განმავითარებელი შეფასება მისცა:

„ანი, შენ კარგად კითხულობ, მაგრამ წაკითხულის შინაარსის გადმოცემა გიჭირს. წაკითხე ხუთი აბზაცი მოთხრობიდან: „მუხა“, დახურე წიგნი და რაც დაგამახსოვრდება, დახატე.“

შეაფასეთ ნინო მასწავლებლის განმავითარებელი შეფასებები ვიგოტსკის სოცო-კულტურული თეორიის მიხედვით.

მიზანი: განმავითარებელი შეფასების გამოყენება პრაქტიკაში.

სტანდარტი: თავი III, მუხლი 10. მასწავლებელმა იცის, როგორ გამოიყენოს შეფასების სხვადასხვა მეთოდი შედეგზე და მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლებისათვის.

პასუხი:

განმავითარებელი შეფასება ხელს უნდა **1 ქულა**
უნაყოფილოს ბავშვის განვითარებას. კომენტარი უნდა შეიცავდეს არა ზოგად რეკომენდაციას, არამედ კონკრეტულ რჩევასა და მითითებას.

ვიგოტსკის თეორიის თანახმად, მასწავლებელი იყენებს დამხმარე საშუალებათა სისტემას და, სხვადასხვა სტრატეგიისა თუ მეთოდის გამოყენებით, ეხმარება მოსწავლეს. ეს კი პირველ კომენტარში არ ჩანს.

მეორე კომენტარში მასწავლებელი **1 ქულა**
მოსწავლის აქტუალური განვითარების ზონას ინიშნავს და, ამასთანავე, მას კონკრეტულ რეკომენდაციას აძლევს განვითარების უახლოეს ზონაში გადასასვლელად.

